

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

Penzijní připojištění v České republice

Michaela Molnárová

**Bakalářská práce
2012**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela Molnárová**
Osobní číslo: **E08530**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a provoz podniku**
Název tématu: **Penzijní přípojištění v České republice**
Zadávající katedra: **Ústav matematiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je zmapovat vznik a vývoj penzijního přípojištění a provést jeho analýzu.

Bakalářská práce bude obsahovat:

- Vznik a vývoj penzijního přípojištění v České republice
- Výhody penzijního přípojištění
- Analýzu penzijního přípojištění v České republice
- Penzijní fondy - Asociace penzijních fondů

Rozsah grafických prací: —
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

CIPRA, Tomáš. Praktický průvodce finanční a pojistnou matematikou. Vyd. 1. Praha : HZ Edition, 1995. 320 s. ISBN 80-901918-0-0.
DUCHÁČKOVÁ, Eva. Pojišťovnictví a pojištění. Vyd. 1. Praha : Vysoká škola ekonomická, 2000. 118 s. ISBN 80-245-0023-X.
DUCHÁČKOVÁ, Eva. Pojišťovnictví. Praha : Vysoká škola ekonomická, 1995. 126 s. ISBN 80-7079-066-0.
ŠULC, Jaroslav. Penzijní připojištění. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2004. 196 s. ISBN 80-247-0772-1.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Pavla Jindrová, Ph.D.
Ústav matematiky

Datum zadání bakalářské práce: 30. června 2011
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. června 2012

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 30. června 2011

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl/a jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 18. 6. 2012

Michaela Molnárová

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí své bakalářské práce, Mgr. Pavle Jindrové, Ph.D., za její vedení, užitečné rady a připomínky v průběhu tvorby celé práce a své rodině za její podporu během celého studia.

ANOTACE

Bakalářská práce „Penzijní připojištění v České republice“ v první části popisuje současný stav penzijního systému v České republice, základní pojmy penzijního připojištění. Druhá část práce se zabývá penzijními fondy a Asociací penzijních fondů České republiky. Třetí část práce je věnovaná analýze penzijního připojištění, zaměřené především na účastníky penzijního připojištění a penzijní fondy. Část třetí kapitoly je věnovaná Penzijnímu fondu České spořitelny, a.s. V závěrečné části je popsána penzijní reforma, která vejde v platnost 1. 1. 2013, dále její tři pilíře a především hlavní změny budoucího penzijního systému.

KLÍČOVÁ SLOVA

Penzijní připojištění, penzijní fond, státní příspěvek, účastník, zhodnocení, důchodová reforma

TITLE

Retirement Income Insurance in the Czech Republic

ANNOTATION

Bachelor's thesis "Retirement Income Insurance in the Czech Republic" describes a present situation of the retirement scheme in the Czech Republic and basic terminology of the additional retirement insurance in its first part. The second part of the thesis concerns retirement funds and the Association retirement funds of the Czech Republic. The third part concerns an analysis of additional retirement insurance, main attention is paid to participants of the additional retirement insurance and retirement funds. A part of the third part is dedicated to the Retirement fund Česká spořitelna, a.s. The last part describes retirement reformation which comes into force 1.1.2013, its three pillars and mainly the changes of the future retirement system.

KEYWORDS

Additional retirement insurance, retirement fund, state contribution, participants, evaluation, retirement reform

OBSAH

Seznam tabulek	9
Seznam obrázků	9
Úvod	11
1. Penzijní připojištění v České republice.....	12
1.1 Vznik penzijního připojištění.....	12
1.2 Pojem penzijní připojištění	12
1.3 Legislativní úprava penzijního připojištění a její novely	14
1.4 Financování penzijního připojištění	14
1.4.1 Průběžné financování (Pay-As-You-Go = PAYG).....	15
1.4.2 Fondování	15
1.5 Účastník penzijního připojištění	16
1.6 Vlastní příspěvky účastníka na penzijní připojištění.....	16
1.7 Výhody penzijního připojištění.....	17
1.7.1 Státní příspěvek.....	17
1.7.2 Daňové zvýhodnění z placených příspěvků účastníka.....	19
1.7.3 Výnosy z hospodaření penzijních fondů	19
1.8 Výplaty dávek z penzijního připojištění.....	20
1.8.1 Penze	21
1.8.2 Jednorázové vyrovnání.....	23
1.8.3 Odbytné	23
1.9 Zánik penzijního připojištění	24
2. Penzijní fondy.....	25
2.1 Vývoj penzijních fondů	25
2.2 Asociace penzijních fondů.....	26
2.3 Investice penzijních fondů.....	27
3. Analýza penzijního připojištění.....	30

3.1	Vývoj účastníků penzijního připojištění.....	30
3.1.1	Bazické a řetězové indexy pro celkový počet účastníků penzijního připojištění v České republice	32
3.2	Test nezávislosti věkové skladby účastníků na uzavírání smluv o penzijním připojištění.....	33
3.3	Vývoj zhodnocení finančních prostředků účastníků	35
3.4	Penzijní fond České spořitelny	37
3.4.1	Počet klientů Penzijního fondu České spořitelny	38
3.5	Test rovnoběžnosti vývojových lineárních trendů počtu účastníků penzijního připojištění a celkového počtu klientů Penzijního fondu České spořitelny	39
3.5.1	Výplaty dávek penzijního připojištění	41
3.5.2	Zhodnocení Penzijního fondu České spořitelny	42
4.	Penzijní reforma	46
4.1	První pilíř	46
4.2	Druhý pilíř	46
4.3	Třetí pilíř	47
4.4	Změna penzijních fondů	48
4.5	Hlavní změny penzijní reformy	48
4.5.1	Změny státních příspěvků a daňových odpočtů.....	49
	Závěr.....	52
	Použitá literatura	54

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Výše státních příspěvků	18
Tabulka 2: Výpočet výše státních příspěvků	18
Tabulka 3: Struktura aktiv jednotlivých penzijních fondů k 31. 12. 2011 (v mil. Kč)	28
Tabulka 4: Vývoj počtu účastníků penzijního připojištění v letech 1995 - 2011	30
Tabulka 5: Řetězový a bazický index celkového počtu účastníků penzijního připojištění .	33
Tabulka 6: Věková skladba účastníků penzijního připojištění	33
Tabulka 7: Vypočtené marginální četnosti	34
Tabulka 8: Vypočtené teoretické četnosti.....	34
Tabulka 9: Vypočtené hodnoty pro jednotlivé dvojice indexů.....	35
Tabulka 10: Nominální zhodnocení penzijních fondů v letech 1995 – 2010 (v %)	36
Tabulka 11: Průběžné výpočty potřebné k provedení testu rovnoběžnosti.....	40
Tabulka 12: Druhy doživotních penzí	42
Tabulka 13: Zhodnocení příspěvků klienta Penzijního fondu České spořitelny	43
Tabulka 14: Výpočet výše státních příspěvků od 1. 1. 2013	49

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Tok prostředků v penzijním připojištění.....	13
Obrázek 2: Průměrný měsíční příspěvek účastníka penzijního připojištění v letech 1995 - 2011	17
Obrázek 3: Schéma dávek v penzijním připojištění.....	21
Obrázek 4: Struktura aktiv penzijních fondů v procentuálním vyjádření k 31. 12. 2011 ..	29
Obrázek 5: Vývoj počtu aktivních účastníků penzijního připojištění v letech 1995 - 2011	31
Obrázek 6: Tržní podíly jednotlivých penzijních fondů podle počtu aktivních účastníků k 31. 12. 2011.....	32
Obrázek 7: Grafické znázornění zhodnocení penzijních fondů ČR.....	36
Obrázek 8: Počet klientů Penzijního fondu České spořitelny v letech 1998 – 2010	38

Obrázek 9: Počet klientů Penzijního fondu České spořitelny v poměru k celkovému počtu účastníků penzijního připojištění	39
Obrázek 10: Regresní přímky počtu klientů Penzijního fondu České spořitelny a počtu účastníků penzijního připojištění	41
Obrázek 11: Historie zhodnocení Penzijního fondu České spořitelny v letech 1995 – 2011	43
Obrázek 12: Pilíře důchodové reformy	47
Obrázek 13: Změny penzijní reformy	51

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

APF ČR	Asociace penzijních fondů České republiky
ČR	Česká republika
HM	Hmotný majetek
NM	Nehmotný majetek
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci
PAYG	Pay-As-You-Go
PF	Penzijní fond
PPSP	Penzijní připojištění se státním příspěvkem

ÚVOD

Penzijní připojištění je v poslední době velmi aktuální téma z důvodů blížící se penzijní reformy. Za celou dobu své existence si vybuodovalo na českém finančním trhu významnou pozici. Dnes má penzijní připojištění uzavřené téměř každý aktivní pracující občan. Důvod je takový, že ve stáří nechce spoléhat pouze na státem garantovaný starobní důchod, jehož financování je závislé na příští generaci. Problém je totiž v tom, že porodnost neustále klesá, a může se stát, že na příští důchody nebude mít stát dostatek finančních prostředků. Cílem této bakalářské práce je zmapovat vznik a vývoj penzijního připojištění v České republice a provést jeho analýzu. Penzijní připojištění má své počátky v roce 1994. Vzniklo jako doplňkový systém důchodového pojištění, jehož cílem je podpořit individuální finanční zajištění jednotlivců na stáří.

První část bakalářské práce se zabývá podstatou penzijního připojištění, jeho základními pojmy, informuje o tom, kdy penzijní připojištění vzniklo, jakým způsobem je financované a o jeho výhodách. Penzijní připojištění je výhodné pro účastníky, především co se týká státních příspěvků, a výnosů ze zisku penzijních fondů. Další výhody spočívají v daňových úlevách a možných příspěvcích ze strany zaměstnavatele. Druhá kapitola práce se zaměřuje na penzijní fondy, jejich vývoj a investice. Penzijní fondy jsou sdruženy v Asociaci penzijních fondů České republiky. Jedná se o dobrovolné zájmové sdružení právnických osob. Asociaci penzijních fondů České republiky je věnována část druhé kapitoly. V třetí části práce je provedena analýza penzijního připojištění zaměřená zejména na účastníky penzijního připojištění a penzijní fondy. Více je v třetí části rozebrán jeden z fondů a to Penzijní fond České spořitelny. Poslední kapitola je věnována penzijní reformě a její přípravě. Jsou uvedeny a popsány tři pilíře penzijní reformy, ve kterých si občané budou moci spořit na stáří. První pilíř vychází ze současného státního systému, do kterého odvádí každý pracující občan příspěvky na důchodové spoření povinně. Je tedy označován jako povinný průběžný pilíř. Druhý pilíř spočívá v dobrovolném spoření u penzijních fondů. V nově vzniklém pilíři bude docházet k vyvážení finančních prostředků z prvního pilíře (3 % odvodů na důchodové pojištění). Třetí pilíř představuje současný dobrovolný systém penzijního připojištění se státním příspěvkem. Hlavní změny penzijní reformy se budou týkat vzniku druhého pilíře a penzijních fondů, které se transformují na penzijní společnosti. Dále se změny dotknou i výše státních příspěvků a daňových odpočtů.

1. PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ V ČESKÉ REPUBLICE

1.1 Vznik penzijního připojištění

Penzijní připojištění, jako součást transformace české ekonomiky, včetně systému její sociální složky, začalo být v České republice aktuální v roce 1994. V zásadě se řadí mezi dodatkové či doplňkové důchody, protože je jednou z možností, jak velmi individuálním způsobem řešit finanční zajištění stáří konkrétního jednotlivce. Důvodem vzniku byla tedy snaha podpořit občany v individuálním zajištění na jejich stáří.

"Počátkem 90. let došlo k opuštění v oblasti sociálního pojištění měkké - místy až svazující - náruče státního paternalismu. Nově se prosadivší liberální proud ekonomického myšlení a praktické hospodářské politiky začaly velmi výrazně akceptovat myšlenku svobody jednotlivce, a to včetně jeho vysoké odpovědnosti za jeho přítomnost a budoucnost." [24] Týká se to životní úrovně každého jedince a jejího financování, ve fázi, kdy pobírá mzdu či plat, ale také poté, v seniorském věku, kdy odejde do důchodu.

"Dravý nástup liberalismu nebyl jediný impuls k zavedení penzijního připojištění v České republice. Nelze totiž opomenout inspirativní roli penzijních systémů uplatňovaných ve vyspělých západních ekonomikách, kde jsou dodatkové systémy tak či onak zastoupeny. V té době byla velmi propagovaná tzv. chilská cesta jako údajně univerzálně platná metoda řešení narůstajících problémů důchodového zabezpečení." [24] Po čase však prvotní nadšení opadlo, ale i tak si jisté její prvky získaly velkou popularitu. Jako velice inspirativní zůstala myšlenka na vytvoření většího prostoru pro zajištění financování generace seniorů více zdroji.

Penzijní připojištění je možným řešením, jak pokrýt budoucí finanční potřeby (podle společenských nároků). Financování potřeb se tak rozloží mezi více oblastí, přinejmenším mezi státem garantovaný příjem každého seniora, který nárokuje v podobě státního důchodu a vedle toho mezi dobrovolný systém penzijního připojištění a penze z něj. Cíl penzijního připojištění souvisí s problémy, „které se dají jednoduše vyjádřit jako nutnost zachování dlouhodobé relativní finanční stability penzijního systému." [24]

1.2 Pojem penzijní připojištění

Penzijní připojištění představuje formu dlouhodobého spoření na stáří s podporou státu s určitými prvky pojištění. Navazuje na důchodové pojištění a představuje doplňkový systém, který je dobrovolný. Penzijním připojištěním se "rozumí shromažďování peněžních prostředků od účastníků penzijního připojištění a státu poskytnutých ve prospěch účastníků,

nakládání s těmito prostředky a vyplácení dávek penzijního připojištění." [29] Penzijní připojištění je vhodné pro občany, kteří chtějí dlouhodobě, účelně a bezpečně zhodnotit své finanční prostředky a kteří se nechtějí ve stáří spoléhat jen na státní penzi.

„Penzijní připojištění můžeme chápat i jako uzavřený cyklus, kdy postupně:

- peníze od účastníka přijdou na účet penzijního fondu,
- penzijní fond na ně v určité lhůtě vyžádá státní příspěvek,
- na účet penzijního fondu přicházejí i příspěvky třetích osob obvykle od zaměstnavatele,
- všechny došlé prostředky jsou poté promyšleně investovány, a to v souladu s omezeními, které zákon stanovuje,
- výtěžek je proporcionálně připisován na účet účastníka,
- konečně penzijní fond podle dispozic účastníka mu po určité době jeho peníze včetně plateb třetích osob, státních příspěvků a výnosů vyplácí v podobě dávek.“ [24]

Obrázek 1: Tok prostředků v penzijním připojištění

Zdroj: [17]

Tok prostředků v penzijním připojištění názorně zobrazuje obrázek 1, a to od uzavření smlouvy až po zánik penzijního připojištění. Zachycuje veškeré příspěvky, které jsou zaslány na účet účastníka a způsoby jejich získání zpět ve formě výplaty dávek.

1.3 Legislativní úprava penzijního připojištění a její novely

Penzijní připojištění je upraveno zákonem č. 42/1994 o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením. Zákon byl od té doby několikrát novelizován.

Podstatné změny přinesly tyto novely zákona:

- Zákon č. 170/1999 Sb., za prvé určité zvýhodnění penzijního připojištění, zejména vyšší státní příspěvek, došlo i k zavedení daňových úlev pro účastníky penzijního připojištění (maximálně 12 000 Kč z příspěvku na penzijní připojištění ročně) a k rozšíření obzoru v případě investičních příležitostí penzijních fondů, za druhé přinesl i určité zpřísnění podmínek nároků z penzijního připojištění, např. zvýšení věku pro vznik nároku na starobní penzi a stanovení minimální doby pojištění. Smlouvy o penzijním připojištění se rozdělují na „staré“ a „nové“, podle toho, zda byly uzavřeny před změnou penzijního plánu provedenou na základě tohoto zákona.
- Zákon č. 36/2004 Sb., který umožnil uzavřít penzijní připojištění v ČR i občanům Evropské Unie, kteří jsou zaměstnaní v České republice, tedy občanům s trvalým pobytem na území jiného členského státu Evropské Unie, dále rozšířil možnosti investic penzijních fondů, především o investice do zahraničí.
- Zákon č. 57/2006 Sb., který od 1. 4. 2006 zavedl dohled nad finančním trhem, který se vztahuje i na penzijní připojištění, vymezil kompetence dohledu, udělování povolení na poskytování penzijního připojištění přešlo z Ministerstva financí a z Komise pro cenné papíry na Českou národní banku.
- Zákon č. 230/2009 Sb., který zakazuje zaměstnavateli ovlivňovat své zaměstnance při výběru penzijního fondu, a přinesl s sebou zpoplatnění změny penzijního fondu a předčasného ukončení smlouvy (za odbytné) až 800 Kč. Zpoplatnění je plně na vůli fondu a vztahuje na smlouvy mladší 5 let.

1.4 Financování penzijního připojištění

„Při provozování penzijního připojištění je možné obecně uplatnit tyto způsoby financování:

- průběžné financování, kde jsou dávky v daném období vypláceny přímo z příspěvků vybíraných v tomto období,

- fondování (kapitálový přístup), kdy je z příspěvků vytvořen fond a prostředky tohoto fondu se zhodnocují na kapitálovém trhu.“[4]

1.4.1 Průběžné financování (Pay-As-You-Go = PAYG)

Pro průběžné financování penzijního systému je typické, že příspěvky, které aktivní účastník penzijního připojištění spoří na svůj účet, se okamžitě rozdělí. Spíše se jedná o pouhé přerozdělení, neboť se vyplatí oprávněným poživatelům dávek dle jejich okamžitých nároků, přičemž se žádný fond nevytváří. Průběžný systém má své závažné důsledky, spoléhá totiž na mezigenerační solidaritu, respektive dnešní aktivní účastníci penzijního připojištění financují dnešní penzisty s tím, že spoléhají na obdobnou podporu od příští generace aktivních účastníků. Proto je velmi náchylný na demografický vývoj populace a vývoj jejich aktivních produktivních schopností. Neboť aby průběžné systémy hladce fungovaly, je zapotřebí, aby poměr aktivně pracujících občanů byl příznivý k počtu penzistů. Dnes však taková situace není, porodnost klesá a naopak počet důchodců neustále roste. A v budoucnu může být ještě hůře a ani prodloužení důchodového věku nic nevyřeší.

Dnes je průběžné financování nejrozšířenější způsob financování sociálního pojištění, které má vedle řady nevýhod i své výhody. Peníze určené na důchody stát vybere od občanů, na druhé straně je vzápětí rozdělí mezi důchodce. "Peníze se nikdy nekumulují, neinvestují, a tudíž téměř není možno je promrhat při nepovedené sázce na vývoj finančního trhu anebo rozkrást při vytunelování fondů (a to ani při legendární české tunelářské invenci)"[20] Průběžný systém flexibilně vyrovnává inflaci a měl by zajistit důchody na úrovni existenčního minima.

Další část financování zajistí penzijní fondy, jsou sice soukromé, ale přesto velmi přísně regulovány státem. Druhým způsobem financování penzijních systémů je fondování.

1.4.2 Fondování

„Alternativním způsobem řešení důchodového zabezpečení je tzv. fondové financování. Jeho podstatou je existence individuálních účtů jednotlivých pojištěnců, kteří si na ně během své ekonomické aktivity ukládají své příspěvky. Finanční prostředky jsou investovány do cenných papírů (akcií, dluhopisů) a tím zhodnocovány.“[16] Každý účastník si spoří dle vlastního uvážení. Vytváří se tak systém, který není závislý na poměru pracujících a důchodců.

Důchod pojištěnce je financován zhodnocením příspěvků pomocí výnosů fondů a jeho celoživotních úspor. Do důchodu může odejít, aniž by dosáhl předepsaného věku, stačí,

když má dostatečně naspořeno. Fondové financování, neboli fondování je způsob, kterým si účastník může vytvořit úspory a zajistit si dodatečné zdroje k sociálnímu důchodu.

1.5 Účastník penzijního připojištění

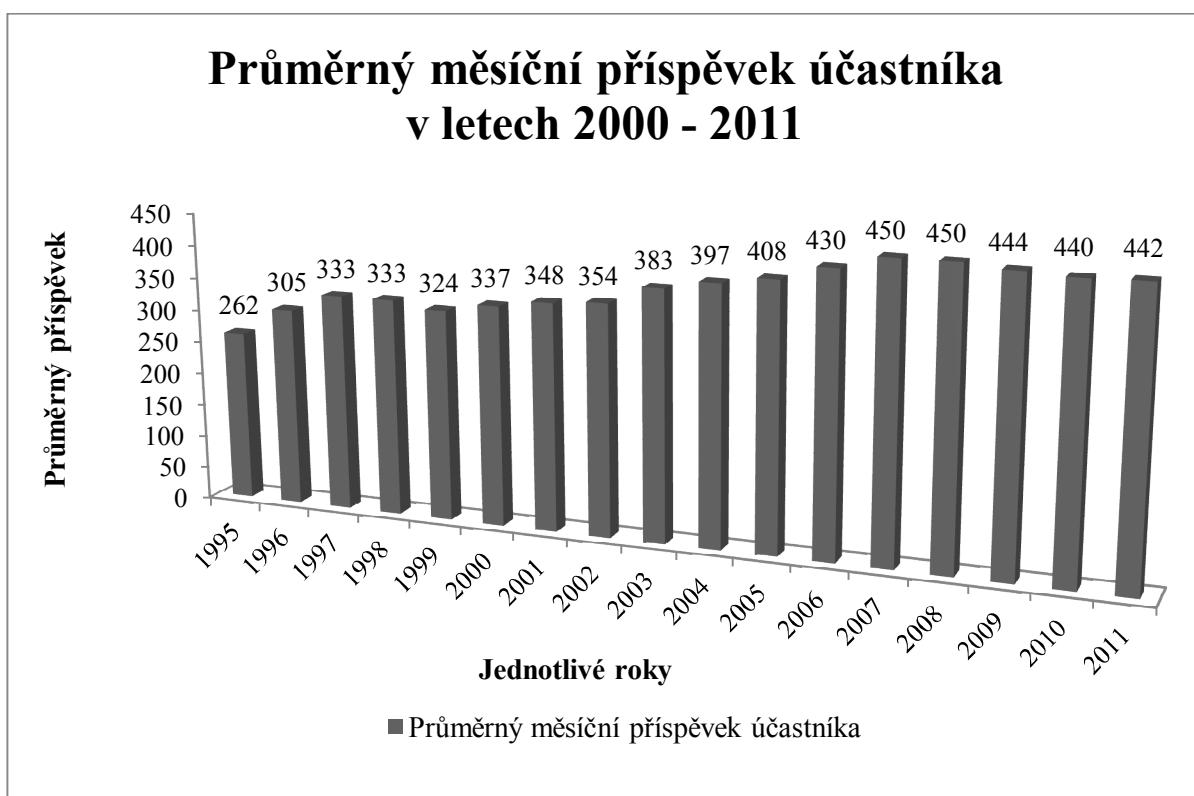
Penzijní připojištění je určeno pro fyzické osoby, které jsou starší 18 let, a mají trvalý pobyt na území České republiky. "Účastníkem může být také fyzická osoba starší 18 let s bydlištěm na území jiného členského státu Evropské unie, pokud je účastna důchodového pojištění nebo je poživatelem důchodů z českého důchodového pojištění nebo veřejného zdravotního pojištění v České republice." [26] Do penzijního systému vstupuje účastník uzavřením smlouvy o penzijním připojištění. Smí mít založenu pouze jednu smlouvu o penzijním připojištění, kterou se zavazuje přispívat do systému pravidelnými splátkami, nebo mimořádnými úločkami ve sjednaných lhůtách, které jsou nejčastěji měsíční. Účastníkovi může na penzijní připojištění ukládat poměrnou část příspěvků i zaměstnavatel nebo jiná třetí osoba. Má však povinnost to předem písemně oznámit penzijnímu fondu.

Celkovou částku pak tvoří vlastní příspěvky účastníka, které jsou zasílány na účet penzijního připojištění, příspěvky od zaměstnavatele, případně třetí osoby, státní příspěvky, a v neposlední řadě výnosy ze zaslanych úložek, a z příspěvků od státu.

1.6 Vlastní příspěvky účastníka na penzijní připojištění

Na penzijní připojištění může účastník posílat částku, jakou uzná za vhodnou, nebo jakou si může momentálně dovolit spořit. Konkrétní výši si pak sjedná ve smlouvě, minimální výše vlastního příspěvku činí však 100 Kč, oproti tomu maximální částka vlastního příspěvku není nijak omezená. Příspěvky účastník ukládá na účet u penzijního fondu většinou měsíčně. Je možné, aby si příspěvky účastník předplatil i na delší období (čtvrtletí, pololetí nebo rok). V tomto případě je ale třeba, aby je uhradil do konce prvního kalendářního měsíce určeného období, jinak by se mu státní příspěvky nezapočítaly za každý měsíc. Doplatit nezaplacené příspěvky zpětně totiž nelze.

Pro využití všech výhod je optimální spořit 1500 Kč měsíčně. Účastník poté obdrží nejen maximální státní příspěvek, ale může získat i maximální daňové zvýhodnění. Na obrázku 2 je vidět vývoj průměrných měsíčních příspěvků účastníků od roku 1995. Dnes si klienti průměrně spoří částku ve výši 442 Kč, na kterou stát přispívá dalších 144 Kč ve formě státního příspěvku. Největších průměrných měsíčních příspěvků se dosáhlo v roce 2007 a 2008.

Obrázek 2: Průměrný měsíční příspěvek účastníka penzijního připojištění v letech 1995 - 2011

Zdroj: [22]

1.7 Výhody penzijního připojištění

Penzijní připojištění je způsob spoření, u kterého lze čerpat jednak velice výhodný státní příspěvek, říká to i samotné označení – „penzijní připojištění se státním příspěvkem“. Další výhodou penzijního připojištění jsou daňové úlevy, příspěvky od zaměstnavatele, výnosy v podobě podílů na hospodaření penzijních fondů.

1.7.1 Státní příspěvek

Státní příspěvky se poskytují ve prospěch účastníka penzijního připojištění a to ze státního rozpočtu. Na jeho účet jsou připisovány automaticky za každý řádně a včas zaplacený měsíční příspěvek. Státní příspěvek lze čerpat, pokud klient spoří určenou minimální dobu (tzv. pojistná doba), která je alespoň 5 let a nezačne naspořené peníze vybírat dříve než v 60. roce života. Jeho výše se odvíjí od výše příspěvku účastníka penzijního připojištění. Konkrétní výše státního příspěvku zobrazuje tabulka 1.

Tabulka 1: Výše státních příspěvků

Výše příspěvku účastníka	Výše státního příspěvku do 31. 12. 2012	Výše státního příspěvku od 1. 1. 2013
100 Kč	50 Kč	0 Kč
200 Kč	90 Kč	0 Kč
300 Kč	120 Kč	90 Kč
400 Kč	140 Kč	110 Kč
500 Kč	150 Kč	130 Kč
600 Kč	150 Kč	150 Kč
700 Kč	150 Kč	170 Kč
800 Kč	150 Kč	190 Kč
900 Kč	150 Kč	210 Kč
1 000 Kč a více	150 Kč	230 Kč

Zdroj: [15]

Pokud spoříte minimální částku 100 Kč, zvýhodnění je 50 % - účastník penzijního připojištění ke svému vlastnímu příspěvku dostane 50 Kč od státu. V tomto případě je vhodnější kvůli poplatkům za uložení peněz rozhodně uvažovat o předplacení příspěvků na delší období (např. pololetně 600 Kč nebo ročně 1200 Kč). Maximální státní příspěvek ve výši 150 Kč měsíčně se vztahuje na měsíční příspěvek klienta 500 Kč a vyšší. Zvýhodnění je potom tedy 30 %. Státní příspěvek je poskytován po celou dobu spoření. Takto může účastník každým rokem získat až 1 800 Kč.

Tabulka 1 zobrazuje výši současného státního příspěvku ale také výši státního příspěvku, který bude účastník dostávat ke svým příspěvkům od 1. 1. 2013. Umožňuje tak snadné porovnání jejich rozdílů. Změna se bude týkat všech účastníků penzijního připojištění, a to i těch, kteří už mají penzijní připojištění uzavřené a platí ho třeba i několik let.

Tabulka 2: Výpočet výše státních příspěvků

Výše příspěvku účastníka	Výše státního příspěvku do 31. 12. 2012
100 – 199 Kč	50 Kč + 40 % z částky nad 100 Kč
200 – 299 Kč	90 Kč + 30 % z částky nad 200 Kč
300 – 399 Kč	120 Kč + 20 % z částky nad 300 Kč
400 – 499 Kč	140 Kč + 10 % z částky nad 400 Kč
500 a více	150 Kč

Zdroj: [23]

Ne vždy klient spoří přesnou částku 100 Kč, 200 Kč atd. Výše státního příspěvku se potom vypočítá způsobem uvedeným v tabulce 2. Pokud klient spoří například 450 Kč, je státní

příspěvek ve výši 140 Kč + 5 Kč (10% z 50 Kč), celkem tedy 145 Kč, což odpovídá zvýhodnění zhruba 33 %.

1.7.2 Daňové zvýhodnění z placených příspěvků účastníka

Vedle státního příspěvku si lze část z vložených peněz také každoročně odepsat ze základu daně z příjmů. Jde o peníze, k nimž už nepříslušel státní příspěvek (tedy ta část příspěvků, která ročně přesáhne 6 000 Kč). K maximálnímu využití státní podpory je tedy vhodné ukládat 1 500 Kč měsíčně, to činí 18 000 Kč za rok. Ročně si pak klient může odečíst max. 12 000 Kč od daňového základu. Takto může každým rokem na daních ušetřit až 1 800 (15 % z 12 000 Kč). Podmínkou pro uplatnění daňových úlev nesmí účastník zrušit smlouvu dříve než v 60. roce, a penzijní připojištění si musí platit sám, to znamená, že mu ho nesmí platit třetí osoba, s výjimkou zaměstnavatele.

Získat daňové zvýhodnění může i zaměstnavatel, pokud svému zaměstnanci do fondu taktéž přispívá. Zda tuto možnost využije, záleží ale pouze na něm. Jestliže se tak rozhodne, zaměstnanec může získat příspěvek na penzijní připojištění jako benefit od zaměstnavatele až do výše 3 % vyměřovacího základu. Díky daňovým úlevám je to právě mnohem výhodnější, než kdyby zaměstnanci o stejnou částku zvýšil mzdu.

Uplatnění odpočtu ze základu daně je velmi jednoduché. Daňové potvrzení o výši zaplacených příspěvků zašle účastníkovi penzijního připojištění penzijní fond automaticky a spolu s ním připojištění i návod, jak při uplatnění daňového zvýhodnění postupovat. Odpočet za klienta může uplatnit i jeho zaměstnavatel, daňové přiznání už poté nemusí ani vyplňovat.

1.7.3 Výnosy z hospodaření penzijních fondů

K výše uvedeným státním příspěvkům a benefitům v podobě daňového zvýhodnění je však nutno ještě připočítat výnosy z hospodaření penzijních fondů, tedy podíl účastníka na jejich ročním zisku. V České republice se lze připojistit u 9 licencovaných penzijních fondů. Peníze, které na účet u penzijního fondu účastník vloží, jsou fondem dále i s připsaným státním příspěvkem investovány. Pravidla investování jsou určeny zákonem o penzijním připojištění a navíc podléhají státnímu doзору České národní banky. Peníze účastníka penzijního připojištění se tedy zhodnotí navíc i o podíl na výsledku hospodaření penzijního fondu.

"Podle zákona o penzijním připojištění mají penzijní fondy připsat za každý hospodářský rok kladný výnos."^[9] Výnosy z hospodaření však nepřipadnou účastníkům v plné výši. Penzijní fond musí mezi účastníky rozdělit minimálně 85 %. Alespoň 5 % zisku

z hospodaření fondů je určeno na tvorbu rezervního fondu a až 10 % zisku je rozděleno na základě rozhodnutí valné hromady penzijního fondu, může to být mezi účastníky penzijního připojištění, většinou je to však mezi akcionáře. "Teoreticky však mohou akcionáři penzijního fondu rozhodnout o tom, že část výnosů pokryjí z vlastních finančních zdrojů. Tento způsob je také možný a je používán v rámci konkurenčního boje mezi penzijními fondy." [9]

Penzijní fondy v praxi dosahují jen minimálních výnosů - je to důsledek přísného dozoru, který jim neumožňuje riskantnější investice. Toto nízké zhodnocení může být nevýhodou, protože nemusí pokrýt inflaci.

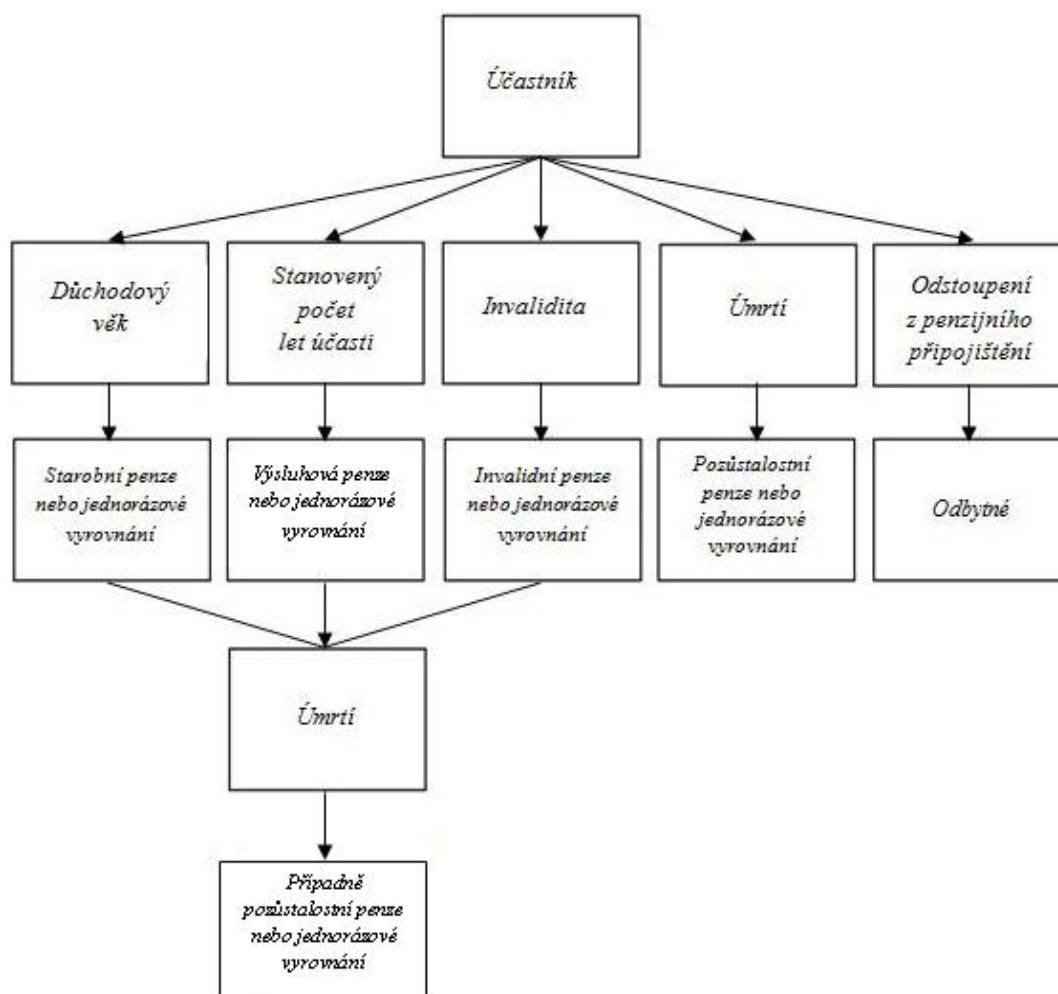
1.8 Výplaty dávek z penzijního připojištění

Pro účastníka penzijního připojištění je asi nejdůležitější, jakým způsobem a za jakých podmínek se dostane zpět ke svým uloženým prostředkům. "Základem penzijního připojištění je smlouva, uzavřena s penzijním fondem. Ta mimo jiné obsahuje penzijní plán, upravující všechny možné formy dávek a závazky fondu vůči klientovi." [19] Smlouvu ani penzijní plán nemůže fond nikdy sám od sebe měnit, aniž by o tom účastník věděl, může tak učinit jedine po písemné dohodě s ním. Je tedy důležité si smlouvu vždy pečlivě pročíst. O výplatu dávky, na kterou vznikl nárok, musí účastník nebo oprávněná osoba nejdříve sám požádat a jejichž výše závisí na celkovém objemu příspěvků zaplacených ve prospěch účastníka, na výnosech z hospodaření penzijních fondů a na věku, od kterého se dávka poskytuje.

„Z penzijního připojištění se poskytují tyto dávky:

- povinně poskytovaná penze a to penze starobní, ostatní penze - pozůstalostní, výsluhová a invalidní může, ale nemusí penzijní fond nabízet,
- jednorázové vyrovnání,
- a odbytné.“ [21]

Podrobnější klasifikace dávek názorně zobrazuje obrázek 3: Schéma dávek v penzijním připojištění.

Obrázek 3: Schéma dávek v penzijním připojištění

Zdroj: [2]

1.8.1 Penze

Penzí se rozumí postupná výplata naspořených peněz po stanovenou dobu (tato doba může být stanovena počtem let pobírání penze nebo může být vyplácena doživotně). Zůstatek na účtu účastníka se neustále zhodnocuje.

"V případě výplaty penze, se pro stanovení základu daně rozloží tyto příspěvky (příspěvky poplatníka penzijního připojištění, příspěvky hrazené zaměstnavatelem na účet zaměstnance u penzijního fondu a dále státní příspěvky na penzijní připojištění) rovnoměrně na vymezené období pobírání penze. Není-li období pobírání penze vymezeno, stanoví se jako střední délka života účastníka podle úmrtnostních tabulek Českého statistického úřadu v době, kdy penzi začne poprvé pobírat." [11]

Rozlišují se 4 druhy penzí:

- starobní,
- výsluhová,
- pozůstalostní,
- invalidní.

Starobní penze je základní penzí, kterou si sjednává každý účastník penzijního připojištění. Zákon o penzijním připojištění ukládá současné splnění následujících podmínek, aby mohly být peníze z penzijního připojištění vyplaceny. Účastník penzijního připojištění musí dosáhnout věku 60 let, zároveň musel platit příspěvky minimálně po dobu 5 let (60 kalendářních měsíců), a doposud nepobírá invalidní penzi z téže smlouvy. Penze se vyplácí obvykle doživotně, nebo si účastník může vybrat i druhou formu výplaty, tím je jednorázové vyrovnání, kdy mu jsou všechny peníze vyplaceny najednou.

U výsluhové penze si po 15 letech spoření může účastník vybrat až 50 % všech příspěvků, aniž by dosáhl 60 let věku. Pokud účastník bude požadovat výsluhovou penzi, musí si ji sjednat ve smlouvě ještě před vznikem nároku na starobní penzi. V tom případě je dále nucen vyčlenit na spoření na tuto dávku část svého příspěvku, která nesmí převyšovat podíl určený na starobní penzi. Dá se říci, že "výsluhová penze je vlastně rychlejší variantou penze starobní." [14]

Pozůstalostní penze je vyplácena v případě úmrtí účastníka, který platil příspěvky minimálně po dobu 3 let (36 kalendářních měsíců). Nárok na pozůstalostní penzi vzniká oprávněným osobám, které jsou uvedeny ve smlouvě o penzijním připojištění. Penze se vyplácí pravidelně ze všech prostředků evidovaných na účtu zemřelého.

Nárok na invalidní penzi má účastník po přiznání plného invalidního důchodu ze zákonného důchodového pojištění před uzavřením penzijního připojištění. Na penzijní připojištění musí spořit nejméně 3 roky (36 po sobě jdoucích kalendářních měsíců). Stejně jako u výsluhové penze je podmínkou vzniku nároku na invalidní penzi její sjednání ve smlouvě. Peníze z penzijního připojištění si účastník může vybrat ještě před dosažením 60 let věku.

U všech druhů penzí je nezbytnou podmínkou pro výplatu kromě vzniku nároku na konkrétní penzi i písemná žádost účastníka (u pozůstalostní penze oprávněné osoby) o zahájení výplaty peněz. Penze starobní, výsluhová a invalidní umožňuje po splnění podmínek pro vznik nároku na penzi dále pokračovat ve spoření, čerpat státní příspěvek

a zhodnotit je i o výnosy hospodaření penzijních fondů. U pozůstalostní penze tato možnost není.

Poté co účastník splní podmínky, může požádat o výplatu penze. Penzi lze čerpat jednak postupně ve formě odbytného, nebo lze požádat o jednorázové vyrovnání, vyplacení celé částky v jednom termínu.

1.8.2 Jednorázové vyrovnání

Pokud připojištěný splnil výše uvedené podmínky pro čerpání penze a platil příspěvky minimálně po dobu 3 let (v případě vypořádání nároku na invalidní a pozůstalostní penzi), resp. 5 let (v případě starobní penze), dojde k jednorázovému vyrovnání. Účastník obdrží tedy takovou částku, která se skládá jednak z vlastních zaplacených příspěvků, příspěvků státu, a dále také z příspěvků zaměstnavatele, případně třetí osoby a podílu na výnosech z hospodaření fondu.

Příspěvky zaměstnavatele, případně i třetí osoby jsou zdaněny 15 %, stejně jako všechny výnosy. "Obecně se neplatí daň z příspěvků, pouze z výnosů ze všech příspěvků převedených na účet účastníka připojištění." [3]

1.8.3 Odbytné

O odbytné smí účastník požádat, ukončí-li penzijní připojištění trvající minimálně 12 měsíců dohodou či výpovědí a zároveň nepřevádí-li naspořené prostředky do jiného penzijního fondu. Pokud se rozhodne účastník ukončit penzijní připojištění dříve než po jednom roce, nedostane nic, ani své naspořené peníze. Novela zákona o penzijním připojištění přinesla od 1. srpna letošního roku ještě jednu změnu, a to že klient zaplatí poplatek ve výši 800 Kč, pokud předčasně ukončí smlouvu, která trvala méně než 5 let, stejnou pokutu zaplatí i za převod penzijního připojištění k jinému fondu. Ještě tedy před tím, než se klient rozhodne smlouvu vypovědět, by měl zvážit, zda se mu to vyplatí. V případě, kdy nemá dost peněz na spoření, může snížit výši měsíčního příspěvku na nejnižší možnou částku 100 Kč.

Výše odbytného pak odpovídá příspěvkům účastníka v plné výši zhodnocených o výnosy z hospodaření penzijního fondu, ovšem bez státního příspěvku a výnosů z něj. Státní příspěvek je navrácen penzijním fondem zpět ministerstvu. Předmětem daně v případě odbytného jsou výnosy z příspěvků účastníka, a pokud navíc přispíval na penzijní připojištění také zaměstnavatel, jsou i jeho příspěvky zdaněny 15 %.

Odbytné je také určeno osobám uvedeným ve smlouvě, které jsou oprávněny k čerpání pozůstalostní penze, když účastník zemřel, ještě před tím než mu vznikl nárok na penzi. "Odbytné náleží také účastníku bez dosaženého nároku na dávky, jehož penzijní fond zanikl bez právního nástupce." [23] Penzijní fond je povinen vyplatit odbytné do tří měsíců od podání žádosti.

1.9 Zánik penzijního připojištění

"Účastník může penzijní připojištění kdykoliv písemně vypovědět, a to i bez udání důvodu. Penzijní plán přitom může stanovit pro účastníka výpovědní dobu, která nesmí být delší než dva kalendářní měsíce a která počíná běžet prvním dnem kalendářního měsíce od doručení výpovědi." [21]

Penzijní fond může rovněž vypovědět smlouvu o penzijním připojištění doručením písemné výpovědi účastníkovi za určitých okolností stanovených zákonem. Nicméně fondy nesmí rozvázat pojistnou smlouvu s účastníkem poté, co splnil nutné podmínky pro vyplácení dávek. Takovou podmínkou je placení příspěvků po dobu stanovenou penzijním plánem pro vznik nároku na penzi.

Penzijní připojištění zaniká také vyplacením poslední dávky, případně jednorázovým vyrovnáním místo poslední penze. Může zaniknout i dnem, na kterém se dohodnou účastník a penzijní fond. Taková dohoda musí být písemná a nároky účastníka se posuzují stejně jako při zániku penzijního připojištění platnou výpovědí. Další možností zániku penzijního připojištění je dnem smrti účastníka, zánikem penzijního fondu, respektive výplatou odbytného při zániku fondu, nebo ukončením trvalého pobytu účastníka na území České republiky.

Účast na penzijním připojištění může být pouze dočasně pozastavena dohodou obou stran.

2. PENZIJNÍ FONDY

„Penzijní fond je finanční instituce specializovaná na poskytování služeb penzijního připojištění.“[24] Bývá zřizována soukromým subjektem (bankou nebo státem) a jinou činnost smí vyvíjet jedině, že bezprostředně souvisí s penzijním připojištěním. Musí mít formu akciové společnosti se sídlem na území České republiky s vlastním jměním minimálně 50 milionů Kč tvořeného jen z peněžitých vkladů. Vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku.

Penzijní fondy jsou institucí, kam si klient ukládá své penzijní připojištění, a kde se jeho příspěvky v průběhu let spoření zhodnocují. Každý penzijní fond zhodnocuje vklady jinou úrokovou měrou, tedy záleží i na výběru konkrétního fondu, který je poměrně složitý. Ke své činnosti potřebují penzijní fondy povolení od ministerstva financí, které získají nejdříve po splnění řady podmínek uvedených v zákoně o penzijním připojištění. O povolení rozhoduje Česká národní banka a uděluje ho na dobu neurčitou. Součástí žádosti o povolení k provozování činnosti musí být i návrhy statutu a penzijního plánu fondu.

Statut fondu je dokument, v němž je stanoven rozsah činnosti fondu, zaměření a cíle investiční politiky, zásady hospodaření, způsob použití zisku, způsob zveřejňování zpráv o hospodaření s majetkem a o změnách statutu a obchodní jméno a sídlo depozitáře (banka, která vede fondu všechny běžné účty). Statut musí být každému přístupný a účastník s ním musí být seznámen před podpisem smlouvy.

Penzijní plán představuje základní dokument, v němž jsou stanoveny především druhy penzí a ostatních dávek poskytovaných z penzijního připojištění, podmínky nároku na dávky a jejich výplaty, způsob výpočtu dávek, důvody pro vypovězení smlouvy, výše příspěvků účastníků a způsob jejich placení, podmínky odkladu nebo přerušování placení příspěvků a pravidla, podle kterých se účastníci podílejí na výnosech fondu a další otázky týkající se provádění penzijního připojištění konkrétním penzijním fondem. Penzijní plán je nezbytnou součástí smlouvy o penzijním připojištění.

2.1 Vývoj penzijních fondů

Penzijní připojištění se státním příspěvkem jako takové vzniklo již v roce 1994 a s ním související penzijní fondy.

Převážná část penzijních fondů obdržela povolení ke svému vzniku během prvních dvou let fungování systému, tedy v roce 1994 a 1995. Povolení získalo celkem 47 subjektů, z toho

dva fondy však nikdy svou činnost nezahájily. Na trhu v té době aktivně působilo 45 poskytovatelů připojištění.

Postupem let se počet fondů však snižoval, protože došlo k výrazné konsolidaci sektoru. "V drtivé většině případů měnily majitele a procházely fúzemi čistě na základě podnikatelských rozhodnutí svých majitelů. Typickým procesem byl například prodej fondů založených akcionáři z řad průmyslových podniků do rukou některého z uskupení poskytujících na území České republiky komplexní finanční služby." [18] Slučování přineslo především úsporu provozních nákladů.

2.2 Asociace penzijních fondů

V současné době je na finančním trhu České republiky aktivních 9 penzijních fondů a všechny jsou sdruženy v Asociaci penzijních fondů České republiky (dále jen APF ČR). "APF ČR o dobrovolné zájmové sdružení právnických osob, zejména penzijních fondů, nadané právní subjektivitou, založené dne 25. června 1996 na ustavující členské schůzi." [1] Současný prezident APF ČR je Ing. Jiří Rusnok.

Jak již bylo řečeno, členství v APF ČR je dobrovolné, má však dvě různé formy, první formou je řádné členství, které je určeno pro penzijní fondy, provozující penzijní připojištění na základě zákona o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Mimo penzijních fondů působí v APF ČR přidružení členové, představují tak druhou formu členství. Přidruženým členstvím je umožněn vstup do APF ČR právnickým osobám, působícím v oblastech, které s penzijním připojištěním úzce souvisí, nebo které na něj přímo navazují. Přidruženým členem se může právnická osoba stát podáním žádosti o členství, a je-li následně její žádost schválena prezidiem APF ČR. K dnešnímu datu je sdruženo v APF ČR 9 penzijních fondů a 4 přidružení členové. Mimo těchto 9 fondů na českém finančním trhu penzijní připojištění žádný jiný fond neposkytuje, prezentuje tím stoprocentní členství aktivně působících fondů.

Řádní členové:

- AEGON penzijní fond, a.s.
- Allianz penzijní fond, a.s.
- AXA penzijní fond a.s.
- ČSOB PF Stabilita, a. s.
- Generali penzijní fond a.s.

- ING Penzijní fond, a. s.
- PF České pojišťovny, a.s.
- PF České spořitelny, a.s.
- PF Komerční banky, a.s.

Přidružení členové:

- Deloitte Advisory s.r.o.
- KPMG Česká republika, s.r.o.
- Ernst & Young, s.r.o.
- Conseq Investment Management, a.s.

„Základní poslání APF ČR je následující:

- koordinovat, zastupovat, hájit a prosazovat společné zájmy svých členů,
- propagovat myšlenku penzijního připojištění,
- připomínkovat legislativní návrhy a jiná opatření, která se týkají oblasti penzijního připojištění a jiných zájmů penzijních fondů a iniciovat jejich změny,
- působit jako poradenské a informační centrum,
- podporovat a organizovat vzdělávací a vědeckou činnost,
- reprezentovat společné zájmy svých členů vůči zahraničí, navazovat a rozvíjet styky s obdobnými institucemi v zahraničí a participovat na procesu přibližování podmínek penzijního připojištění ČR standardům Evropské unie,
- dbát na dodržování etiky vztahů mezi členy APF ČR a účastníky penzijního připojištění,
- působit k odstraňování rozporů mezi členy APF ČR, organizovat odbornou, právní a věcnou součinnost při řešení procesů slučování, splývání a zániku penzijních fondů s cílem eliminovat případné negativní důsledky pro image penzijního připojištění a jeho účastníky.“[1]

2.3 Investice penzijních fondů

Penzijní fond může s penězi, které klient u něj vloží na svůj účet, hospodařit respektive je dále investovat. Vše tedy funguje tak, že klient na konto vloží určitý finanční obnos, k němu je připsán podle výše vlastního příspěvku i státní příspěvek a penzijní fond poté celý obnos investuje, neboli díky němu nakupuje. Pochopitelně to penzijním fondům přináší výnosy,

v některých případech nemalé, které pak rozdělují mezi své klienty (minimálně 85% ze všech výnosů). O tom kam investovat, jak se bude vyplácet apod., rozhoduje valná hromada penzijního fondu.

Penzijní fondy nesmí investovat, kam je napadne, takže i když stane, že penzijní fond bude za rok ztrátový, nemusí se klient ničeho bát. Vzhledem k přísnému státnímu dozoru se to stává jen výjimečně a především by pak penzijní fond pokryl ztráty z rezerv, vytvořených v minulých letech. V podstatě se dá říct, že všechny penzijní fondy investují s minimální mírou rizika, nemohou si dovolit tolik riskovat. Zákon o penzijním připojištění říká, že každý penzijní fond musí hospodařit tak, aby spolehlivě zabezpečil výnos.

"Penzijní fond má ze zákona jasně dáno, do jakých aktiv může investovat. Největší objem finančních prostředků, které do fondu vložili účastníci a akcionáři fondu, může být použit na pořízení dluhopisu. Sem patří jak české státní dluhopisy, tak i dluhopisy jiných členských států, které jsou členy Organizace pro ekonomickou spolupráci (OECD)."[9] Dále penzijní fondy investují do nemovitostí, jež slouží převážně k podnikání nebo bydlení, do movitých věcí, ověřených podílových listů, cenných papírů obchodovatelných na trhu OECD. Výnosy z těchto činností jsou poměrně vysoké a hlavně stabilní.

Jak investují jednotlivé fondy a v jakém množství zobrazuje tabulka 3. Největší podíl aktiv má Penzijní fond České pojišťovny s 59 371 mil. Kč, přičemž 54 513 mil. Kč z celkového objemu představují pouze dluhopisy. Výraznou částkou se na celkových aktivech podílejí dále Penzijní fond České spořitelny a AXA Penzijní fond. Pouhými 3 389 mil. Kč přispívá Generali Penzijní fond.

Tabulka 3: Struktura aktiv jednotlivých penzijních fondů k 31. 12. 2011 (v mil. Kč)

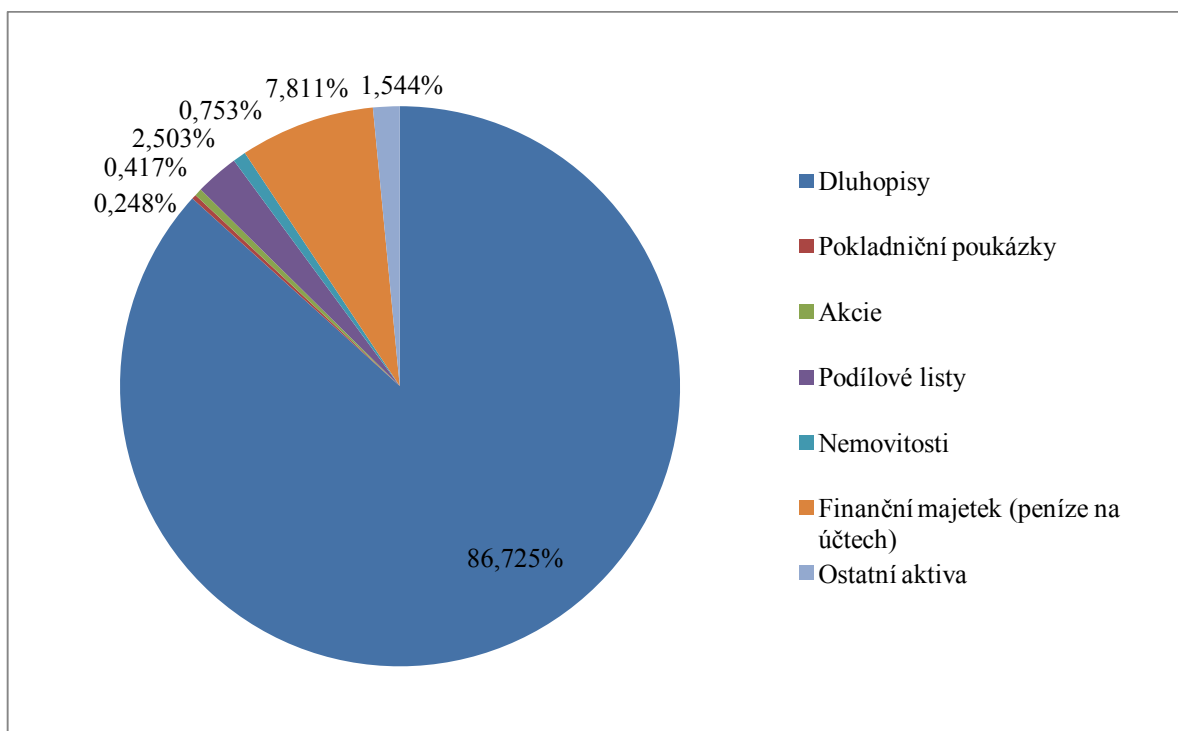
Název penzijního	Dluhopisy	Nemovitosti	Akcie	Podílové listy	Pokladniční poukázky	Finanční majetek (peníze na účtech)	Ostatní aktiva *)	Aktiva celkem
AEGON PF	4 256	0	0	0	414	93	471	5 234
Allianz PF	12 233	0	0	236	0	259	229	12 957
AXA PF	28 933	1 838	596	1 935	0	1 758	- 200	34 860
ČSOB PF Stabilita	29 794	5	351	0	0	431	667	31 248
Generali PF	2 861	11	4	47	198	172	96	3 389
ING PF	23 521	0	0	0	0	2 510	530	26 560

PF České pojišťovny	54 613	0	75	1 242	0	2 493	948	59 371
PF České spořitelny	31 363	0	0	2 706	0	5 510	496	40 075
PF Komerční banky	26 026	0	0	0	0	6 012	565	32 603
Celkem	213 600	1 854	1 026	6 166	612	19 238	3 802	246 297

*) Ostatní aktiva - dopočet do objemu aktiv celkem

Zdroj: [27]

Podíly aktiv všech penzijních fondů znázorňuje graf na obrázku 4. Jednoznačnou převahu mají dluhopisy, v procentuálním vyjádření představují necelých 87 %. Nepatrnou část tvoří pokladniční poukázky, akcie a nemovitosti

Obrázek 4: Struktura aktiv penzijních fondů v procentuálním vyjádření k 31. 12. 2011

Zdroj: [27]

3. ANALÝZA PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ

3.1 Vývoj účastníků penzijního připojištění

"Z hlediska občanů zaznamenalo penzijní připojištění největší zájem v prvních třech letech svého fungování, a poté po roce 2000. V první fázi, v letech 1994 až 1996 se připojilo více než 1,5 miliónu osob. Poté nastala stagnace. V roce 1999 došlo k valorizaci (zatím poslední) státního příspěvku a zavedení daňových úlev pro účastníky i zaměstnavatele. Ke konci roku 2001 překročil počet připojištěných osob 2,5 miliónu, v současné době již přesahuje 4,59 miliónu osob." [18]

Občané se do systému penzijního připojištění zapojují v poměrně vysoké míře a nadále se úspěšně zvyšuje i podíl zapojených zaměstnavatelů, kteří přispívají do tohoto doplňkového důchodového systému již téměř každému čtvrtému účastníkovi.

Vývoj počtu účastníků penzijního připojištění v letech 1995 až 2011 je zachycen v tabulce 4.

Tabulka 4: Vývoj počtu účastníků penzijního připojištění v letech 1995 - 2011

Rok	Počet aktivních účastníků penzijního připojištění
1995	1 290 457
1996	1 564 087
1997	1 637 246
1998	1 740 639
1999	2 144 245
2000	2 372 289
2001	2 508 264
2002	2 597 364
2003	2 661 362
2004	2 949 688
2005	3 284 430
2006	3 610 920
2007	3 962 098
2008	4 295 603
2009	4 470 178
2010	4 595 342
2011	4 599 209

Zdroj: [27]

Již k prosinci 2010 bylo evidováno přes 4,5 mil. smluv o penzijním připojištění. Míra zapojení české populace v penzijním systému tak činí téměř 43,7 % celkového počtu obyvatel České republiky.

Pro přehlednost jsou data z tabulky 4 znázorněny v obrázku 5, na kterém je vidět, že má zmíněný ukazatel rostoucí tendenci.

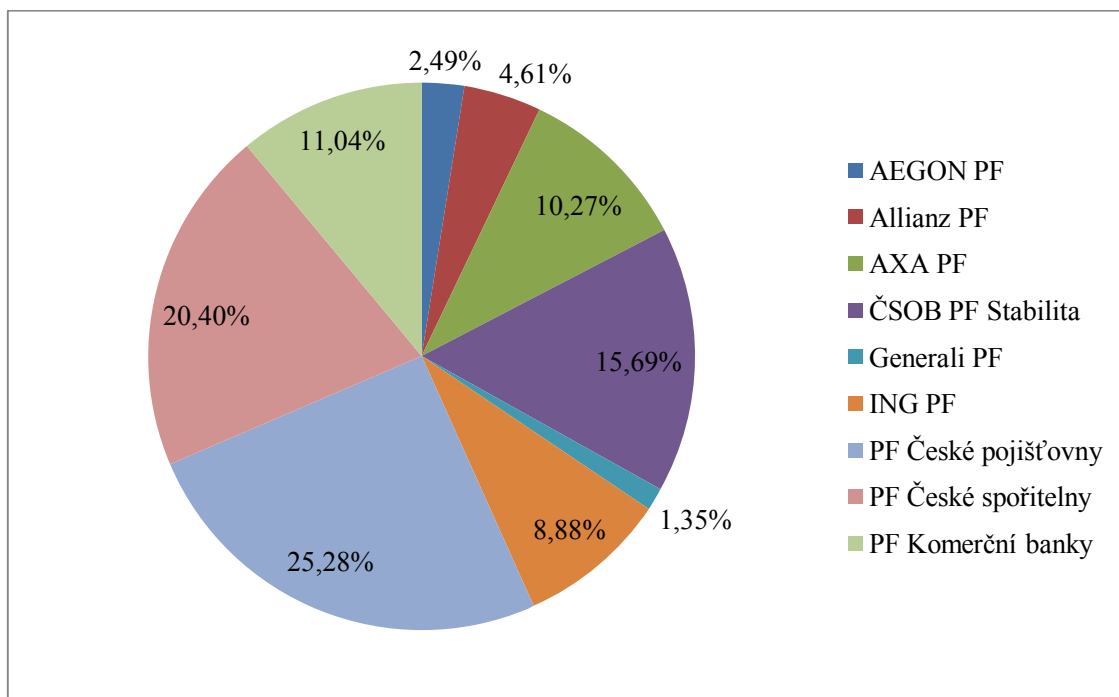

Obrázek 5: Vývoj počtu aktivních účastníků penzijního připojištění v letech 1995 - 2011

Zdroj: [27]

Počet aktivních účastníků penzijního připojištění slouží i k určení velikosti tržního podílu daného penzijního fondu. Tržní podíly jednotlivých penzijních fondů dle aktivních účastníků k 31. 12. 2011 znázorňuje obrázek 6.

Obrázek 6: Tržní podíly jednotlivých penzijních fondů podle počtu aktivních účastníků k 31. 12. 2011

Zdroj: [27]

Největší podíl na trhu z hlediska počtu účastníků penzijního připojištění má Penzijní fond České pojišťovny s počtem 1 162 495 aktivních účastníků. Těsně v závěsu za ním je Penzijní fond České spořitelny. Naopak nejmenšího podílu se dostává Generali Penzijnímu fondu, který eviduje pouhých 62 087 aktivních účastníků penzijního připojištění.

3.1.1 Bazické a řetězové indexy pro celkový počet účastníků penzijního připojištění v České republice

Tabulka 5 zobrazuje řetězové indexy a bazické indexy pro celkový počet účastníků penzijního připojištění, pro něž je základní rok 1995. Již v roce 2002 hodnota indexu vzrostla na dvojnásobek hodnoty oproti roku 1995. Celkový počet účastníků penzijního připojištění vzrostl za rok 2011 oproti roku 1995 o 256,4 %. Bazické indexy mají tedy rostoucí vývoj. Řetězové indexy zaznamenávají meziroční přírůstky počtu účastníků penzijního připojištění a v posledních letech mají podstatně mírnější růst. Hodnota řetězového indexu za rok 2011 vzhledem k roku 2010 vyjadřuje pokles tempa růstu účastníků penzijního připojištění z hodnoty 102,80 na 100,08. Z tabulky 5 lze vidět, že počet účastníků penzijního připojištění dosáhl největšího růstu v roce 1999 a 2004. V roce 1999 byl zaznamenán růst oproti roku 1998 až o 23,19 %, což ukazuje řetězový index.

Tabulka 5: Řetězový a bazický index celkového počtu účastníků penzijního připojištění

Rok	Počet aktivních účastníků penzijního připojištění	Bazické indexy (1995 = 100 %)	Řetězové indexy (tempo růstu v %)
1995	1 290 457	100,00	-
1996	1 564 087	121,20	121,20
1997	1 637 246	126,87	104,68
1998	1 740 639	134,89	106,32
1999	2 144 245	166,16	123,19
2000	2 372 289	183,83	110,64
2001	2 508 264	194,37	105,73
2002	2 597 364	201,27	103,55
2003	2 661 362	206,23	102,46
2004	2 949 688	228,58	110,83
2005	3 284 430	254,52	111,35
2006	3 610 920	279,82	109,94
2007	3 962 098	307,03	109,73
2008	4 295 603	332,87	108,42
2009	4 470 178	346,40	104,06
2010	4 595 342	356,10	102,80
2011	4 599 209	356,40	100,08

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2 Test nezávislosti věkové skladby účastníků na uzavírání smluv o penzijním připojištění

V další části je provedena analýza pro zjištění závislosti věkové skladby účastníků penzijního připojištění na uzavírání smluv v letech 2005 – 2011 (statistika neposkytuje starší data). Analýzu lze provést testem nezávislosti. Tabulka 6 rozděluje účastníky penzijního připojištění podle věku a podle roku uzavření smlouvy.

Tabulka 6: Věková skladba účastníků penzijního připojištění

Rok	18-29let	30-39let	40-49let	50-59let	60 a více
2005	381 979	602 693	706 152	932 121	661 484
2006	454 976	689 325	738 794	971 699	772 015
2007	500 413	791 627	782 118	1 002 807	884 340
2008	545 542	884 894	824 756	1 039 536	1 005 171
2009	563 689	943 655	853 804	1 025 459	1 083 571
2010	567 984	980 186	880 468	1 012 813	1 153 890
2011	550 525	983 771	891 787	980 091	1 193 035

Zdroj: [27]

„Test nezávislosti testuje nulovou hypotézu H_0 , že náhodné veličiny X a Y jsou nezávislé. Za předpokladu platnosti hypotézy má náhodná veličina χ asymptoticky χ^2 rozdělení pravděpodobnosti s $(r - 1)(s - 1)$ stupni volnosti. Testovací kritérium má tvar

$$\chi = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{\left(n_{ij} - \frac{n_{i.} \cdot n_{.j}}{n}\right)^2}{\frac{n_{i.} \cdot n_{.j}}{n}} \quad (1)$$

Kritická oblast je definovaná vztahem:

$$W = \{ \chi : \chi > \chi^2_{\alpha, (r-1)(s-1)} \}. \quad [10] \quad (2)$$

Náhodnou veličinou X je věková skupina, náhodnou veličinou Y je rok uzavření smlouvy. Testuje se tedy H_0 , že tyto dvě veličiny jsou nezávislé. Nejprve je potřeba vypočítat marginální četnosti $n_{i.}$ a $n_{.j}$. Hodnoty marginálních četnosti jsou uvedeny v tabulce 7.

Tabulka 7: Vypočtené marginální četnosti

Rok	18-29let	30-39let	40-49let	50-59let	60 a více	součet $n_{i.}$
2005	381 979	602 693	706 152	932 121	661 484	3 284 430
2006	454 976	689 325	738 794	971 699	772 015	3 626 808
2007	500 413	791 627	782 118	1 002 807	884 340	3 961 306
2008	545 542	884 894	824 756	1 039 536	1 005 171	4 299 899
2009	563 689	943 655	853 804	1 025 459	1 083 571	4 470 178
2010	567 984	980 186	880 468	1 012 813	1 153 890	4 595 342
2011	550 525	983 771	891 787	980 091	1 193 035	4 599 209
součet $n_{.j}$	3 565 109	5 876 151	5 677 879	6 964 526	6 753 507	28 837 171

Zdroj: Vlastní zpracování

Druhým krokem je výpočet teoretických četností $\frac{n_{i.} \cdot n_{.j}}{n}$. (3)

Tyto teoretické četnosti jsou zapsány v tabulce 8.

Tabulka 8: Vypočtené teoretické četnosti

$\frac{n_{i.} \cdot n_{.j}}{n}$	18-29let	30-39let	40-49let	50-59let	60 a více
2005	406 051	669 268	646 686	793 230	769 195
2006	448 378	739 035	714 098	875 918	849 378
2007	489 732	807 195	779 959	956 703	927 716
2008	531 592	876 190	846 626	1 038 478	1 007 013
2009	552 643	910 888	880 153	1 079 602	1 046 891
2010	568 117	936 393	904 797	1 109 831	1 076 204
2011	568 595	937 181	905 559	1 110 765	1 077 109

Zdroj: Vlastní zpracování

Třetím krokem je výpočet hodnot $\frac{\left(n_{ij} - \frac{n_{i.} \cdot n_{.j}}{n}\right)^2}{\frac{n_{i.} \cdot n_{.j}}{n}}$ pro jednotlivé dvojice indexů i, j .

Tyto hodnoty jsou přehledně zapsány v tabulce 9.

Tabulka 9: Vypočtené hodnoty pro jednotlivé dvojice indexů

$\frac{\left(n_{ij} - \frac{n_{i.} \cdot n_{.j}}{n}\right)^2}{\frac{n_{i.} \cdot n_{.j}}{n}}$	18-29let	30-39let	40-49let	50-59let	60 a více
2005	1 426,99	6 622,59	5 468,28	24 319,40	15 082,91
2006	97,08	3 343,68	854,07	10 473,47	7 046,51
2007	232,95	300,26	5,98	2 221,74	2 028,04
2008	366,06	86,46	564,96	1,08	3,37
2009	220,79	1 178,67	788,82	2 715,35	1 285,17
2010	0,03	2 048,15	654,22	8 480,91	5 607,87
2011	574,27	2 316,12	209,45	15 372,75	12 476,63

Zdroj: Vlastní zpracování

Hodnotu testovacího kritéria χ vypočítáme součtem všech hodnot pro jednotlivé dvojice indexů i, j . Testovací kritérium má pak hodnotu $\chi = 134 475,05$. Za předpokladu $\alpha = 0,05$, $r = 7$, $s = 5$ je kritická hranice $\chi^2_{\alpha, (r-1)(s-1)} = \chi^2_{0,05, 24} = 36,4151$, kde r je počet řádků a s je počet sloupců. Kritická oblast je stanovena $W = \{ \chi : \chi > 36,4151 \}$.

Hodnota testovacího kritéria spadá do kritické oblasti, kde se H_0 zamítá. Dá se tedy říci, že věková skladba účastníků a rok uzavření smlouvy jsou závislé.

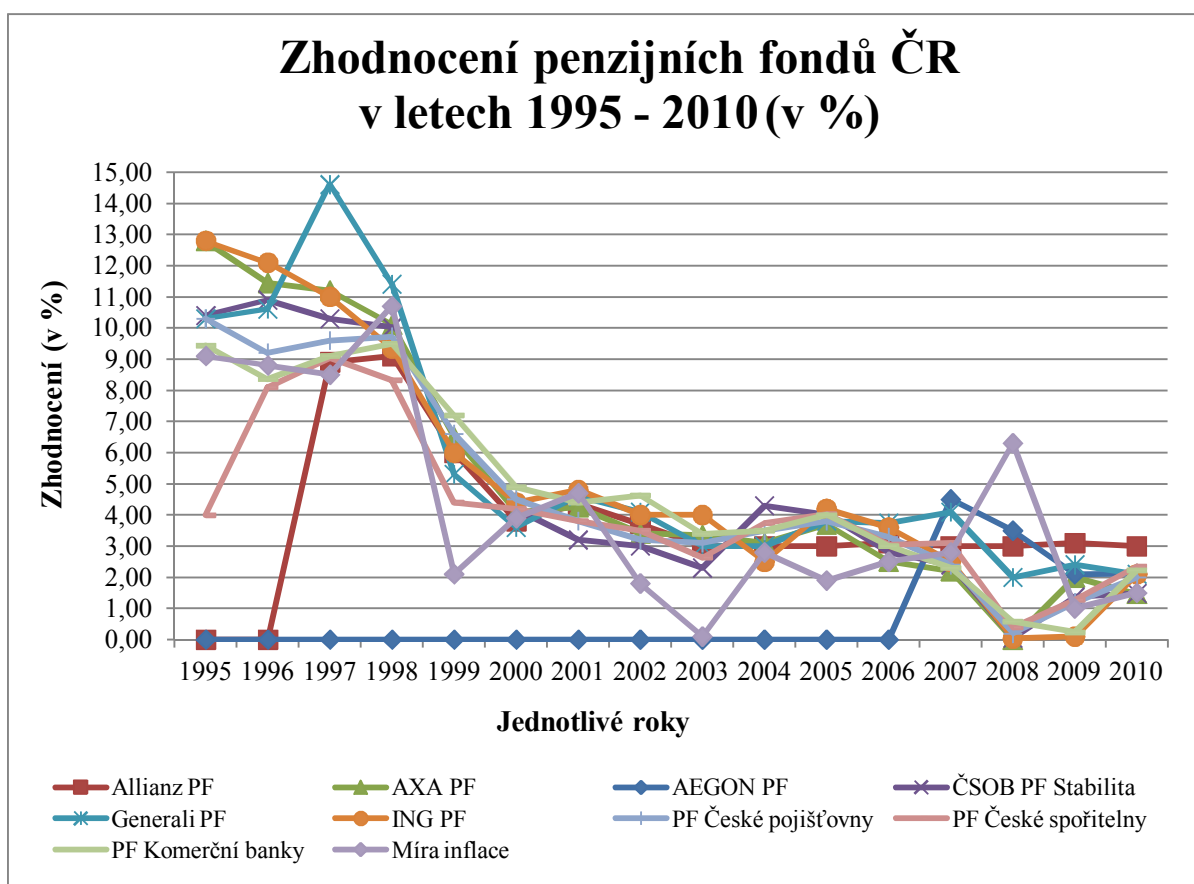
3.3 Vývoj zhodnocení finančních prostředků účastníků

Zhodnocení penzijních fondů je jedno z kritérií, které informuje o tom, jak jsou fondy úspěšné na trhu. Ze zákona by fondy měly vykazovat kladné zhodnocení, nebo alespoň nulové. Tabulka 10 porovnává zhodnocení jednotlivých fondů v letech 1995 – 2010, v závislosti na velikosti inflace. Po očištění o inflaci se získá reálné zhodnocení penzijních fondů. Zhodnocení zvýrazněné červeně nepřekročilo v daném roce míru inflace, což znamená, že se fondy dostaly do ztráty. V roce 2008 se nepodařilo překročit inflaci ani jedinému fondu. Největšího zhodnocení v roce 2010 dosáhl Allianz Penzijní fond, který připsal svým klientům celé 3 %. Kladného zhodnocení v tomto roce dosáhlo 7 fondů z 9.

Tabulka 10: Nominální zhodnocení penzijních fondů v letech 1995 – 2010 (v %)

Penzijní fond	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AEGON PF	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,50	3,50	2,10	2,11
Allianz PF	-	-	8,90	9,10	6,00	3,80	4,36	3,71	3,00	3,00	3,00	3,11	3,00	3,00	3,10	3,00
AXA PF	12,80	11,45	11,20	10,10	6,50	4,10	4,25	3,41	3,36	3,10	3,70	2,50	2,20	0,00	2,00	1,47
ČSOB PF Stabilita	10,40	10,90	10,30	10,02		4,20	3,20	3,00	2,30	4,30	4,00	2,80	2,40	0,05	1,37	1,49
Generali PF	10,30	10,61	14,60	11,40	5,30	3,60	4,60	4,10	3,00	3,00	3,81	3,74	4,10	2,00	2,40	2,10
ING PF	12,80	12,10	11,00	9,34	6,00	4,40	4,80	4,00	4,00	2,50	4,20	3,60	2,50	0,04	0,10	2,10
PF České pojišťovny	10,30	9,20	9,60	9,72	6,60	4,50	3,80	3,20	3,10	3,50	3,80	3,30	2,40	0,20	1,20	2,00
PF České spořitelny	4,00	8,10	9,05	8,33	4,40	4,20	3,80	3,50	2,64	3,74	4,03	3,04	3,10	0,40	1,28	2,34
PF Komerční banky	9,44	8,36	9,10	9,50	7,20	4,89	4,40	4,63	3,40	3,50	4,00	3,00	2,30	0,58	0,24	2,23
Míra inflace	9,10	8,80	8,50	10,70	2,10	3,90	4,70	1,80	0,10	2,80	1,90	2,50	2,80	6,30	1,00	1,50

Zdroj: [13, 27]

Obrázek 7: Grafické znázornění zhodnocení penzijních fondů ČR

Zdroj: Vlastní zpracování

Na obrázku 7 lze vidět grafické znázornění zhodnocení penzijních fondů v letech 1995 – 2010. V roce 2003 bylo dosaženo největšího reálného zhodnocení fondů, míra inflace byla pouhých 0,10 %, naopak v roce 2008, kdy míra inflace vyskočila na 6,30 %, fondy zůstaly hluboko pod ní.

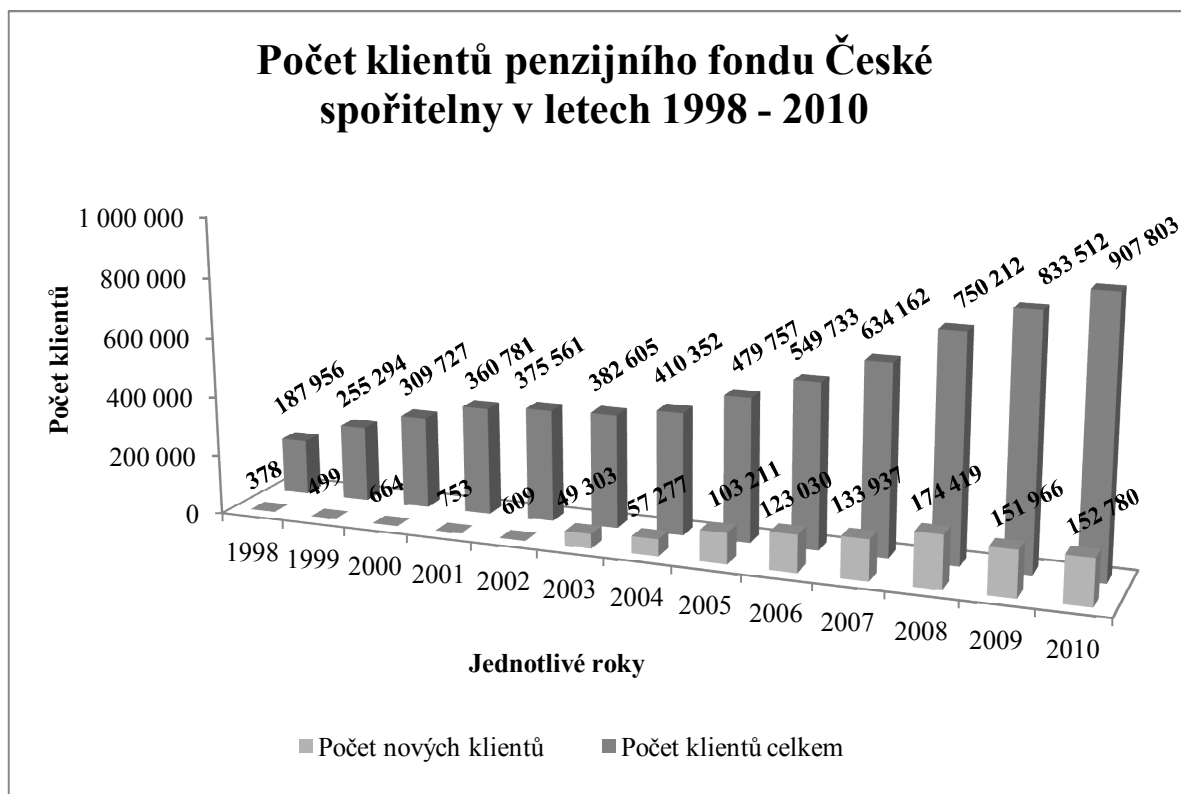
3.4 Penzijní fond České spořitelny

Penzijní fond České spořitelny je jedním z fondů sdružených v Asociaci penzijních fondů České republiky a další část je věnována právě jeho analýze. Kořeny Penzijního fondu České spořitelny sahají do roku 1994. Vznikl dne 23. prosince 1994 zapsáním do obchodního rejstříku soudu v Praze. Na finanční trh v České republice vstoupil jako dceřiná společnost České spořitelny, která se stala v roce 2000 členem silné středoevropské Finanční skupiny Erste Bank. Společnost sídlí na adrese Poláčkova 1976/2, Praha 4 a její základní jmění je 350 mil. Kč.

„Hlavním předmětem činnosti je poskytování penzijního připojištění podle zákona o penzijním připojištění se státním příspěvkem. V rámci svého osobního a firemního programu Penzijní fond České spořitelny nabízí soukromým i podnikovým klientům penzijní připojištění se státním příspěvkem za legislativně maximálně výhodných podmínek.“[28]

Penzijní fond je podnikatelským subjektem, aktivně působícím v APF ČR. Generálním ředitelem je v současné době Ing. Aleš Poklop, který je zároveň i předsedou představenstva.

3.4.1 Počet klientů Penzijního fondu České spořitelny

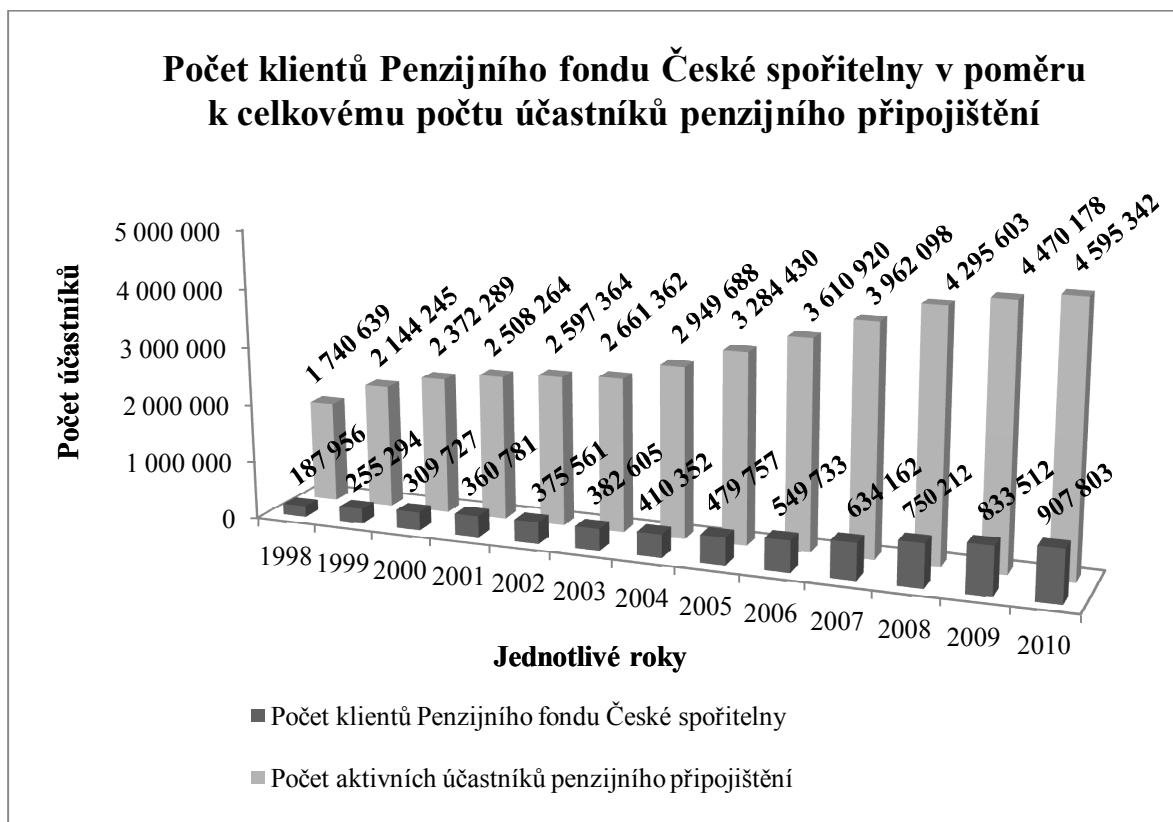

Obrázek 8: Počet klientů Penzijního fondu České spořitelny v letech 1998 – 2010

Zdroj: [28]

Z obrázku 8 lze vyčíst, že se počet účastníků penzijního připojištění u Penzijního fondu České spořitelny rok od roku zvyšoval. Rapidní růst nastal od roku 2005 a v roce 2010 přesahoval jejich celkový počet 900 tis. Obrázek znázorňuje také počet klientů, kteří daný rok uzavřeli smlouvu s Penzijním fondem České spořitelny nově. Největší zájem o penzijní připojištění projevíli občané v roce 2008, kdy si podepsalo smlouvu s Penzijním fondem 174 tis. klientů.

Na obrázku 9 je vidět počet klientů Penzijního fondu České spořitelny v poměru k celkovému počtu účastníků penzijního připojištění. V roce 2010 pokrýval Penzijní fond České spořitelny trh z 20 %.

Obrázek 9: Počet klientů Penzijního fondu České spořitelny v poměru k celkovému počtu účastníků penzijního připojištění

Zdroj: [8, 27]

3.5 Test rovnoběžnosti vývojových lineárních trendů počtu účastníků penzijního připojištění a celkového počtu klientů Penzijního fondu České spořitelny

V další části bude ověřena analogie vývojových trendů počtu účastníků Penzijního fondu České spořitelny a celkového počtu účastníků penzijního připojištění. Zda jsou tyto dva vývojové trendy rovnoběžné, se dá ověřit na základě testu rovnoběžnosti s využitím znalosti regresních přímk, kde se testuje, zda směrnice těchto přímk jsou shodné.

Test rovnoběžnosti dvou regresních přímk testuje nulovou hypotézu $H_0: \beta_1 = \beta_2$ proti alternativní hypotéze $H_1: \beta_1 \neq \beta_2$, kde β_1, β_2 jsou směrnice regresních přímk. „Za předpokladu platnosti hypotézy H_0 má náhodná veličina T Studentovo rozdělení pravděpodobností s $n_1 + n_2 - 4$ stupni volnosti.

Testovací kritérium pro test rovnoběžnosti dvou regresních přímek má tvar:

$$T = \frac{(b_1 - b_2) \cdot \sqrt{n_1 + n_2 - 4}}{\sqrt{\frac{1}{\sum_{i=1}^{n_1} (x_i - \bar{x}_1)^2} + \frac{1}{\sum_{i=1}^{n_2} (x_i - \bar{x}_2)^2} \cdot \sqrt{(n_1 - 2) \cdot s_{rez1}^2 + (n_2 - 2) \cdot s_{rez2}^2}}} \quad (4)$$

Kritická oblast je podmnožina hodnot testovacího kritéria, pro kterou platí

$$W = \{T: |T| > t_{\alpha, n_1 + n_2 - 4}\} \quad [10] \quad (5)$$

Tento test ověřuje, zda regresní přímka celkového počtu účastníků penzijního připojištění

$$y_1 = 1901393,9 + 248366,75x$$

a regresní přímka počtu klientů Penzijního fondu České spořitelny

$$y_2 = 182323,11 + 60434,07x$$

jsou rovnoběžné. Testuje se H_0 , že tyto dvě přímky jsou rovnoběžné. Průběžné výpočty testu jsou uvedeny v tabulce 11.

Tabulka 11: Průběžné výpočty potřebné k provedení testu rovnoběžnosti

i	x_i	$y_i(1)$	$y_i(2)$	x_i^2	$(x_i - \bar{x})^2$	$x_i * y_i(1)$	$y_i(1)^2$	$x_i * y_i(2)$	$y_i(2)^2$
1	1	1 740 639	187 956	1	36	1 740 639	3029824128321	187956	35327457936
2	2	2 144 245	255 295	4	25	4 288 490	4597786620025	510590	65175537025
3	3	2 372 289	309 727	9	16	7 116 867	5627755099521	929181	95930814529
4	4	2 508 264	360 781	16	9	10 033 056	6291388293696	1443124	130162929961
5	5	2 597 364	375 561	25	4	12 986 820	6746299748496	1877805	141046064721
6	6	2 661 362	382 605	36	1	15 968 172	7082847695044	2295630	146386586025
7	7	2 949 688	410 352	49	0	20 647 816	8700659297344	2872464	168388763904
8	8	3 284 430	479 757	64	1	26 275 440	10787480424900	3838056	230166779049
9	9	3 610 920	549 733	81	4	32 498 280	13038743246400	4947597	302206371289
10	10	3 962 098	634 162	100	9	39 620 980	15698220561604	6341620	402161442244
11	11	4 295 603	750 212	121	16	47 251 633	18452205133609	8252332	562818044944
12	12	4 470 178	833 512	144	25	53 642 136	19982491351684	10002144	694742254144
13	13	4 595 342	907 803	169	36	59 739 446	21117168096964	11801439	824106286809
součty	91	41 192 422	6 437 456	819	182	331 809 775	141152869697608	55299938	3798619332580

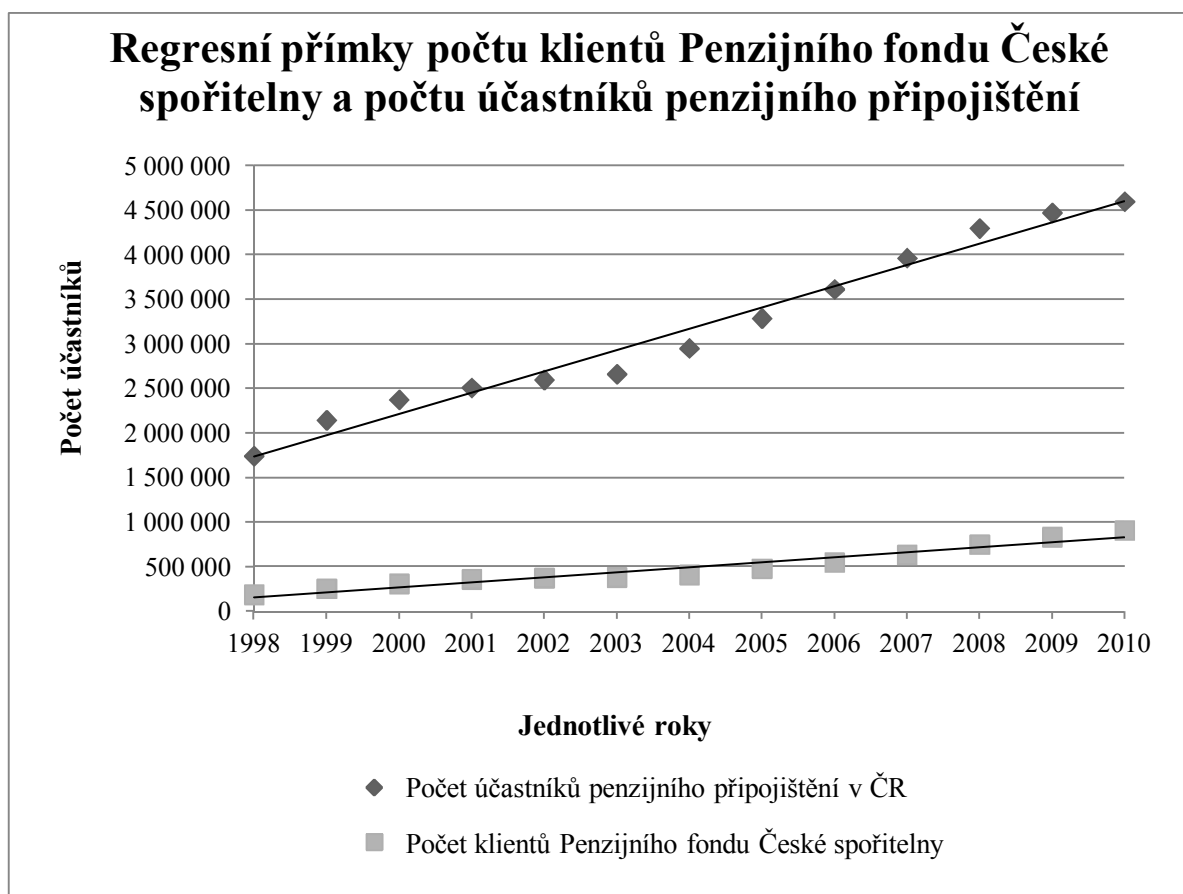
Zdroj: Vlastní zpracování

Testovací kritérium (4) pro test rovnoběžnosti dvou regresních přímek má hodnotu $T = 15,31785748$, kde a_1, a_2, b_1, b_2 jsou odhady parametrů, n_1, n_2 udávají počet hodnot, s_{rez1}^2, s_{rez2}^2 jsou odhady rozptylů, x je náhodná veličina a $\bar{x}$ je průměr náhodné veličiny. Kritické hranici testovacího kritéria $t_{\alpha, n_1 + n_2 - 4}$, na hladině významnosti $\alpha = 0,05$, $n_1 = 13$,

$n_2 = 13$ odpovídá hodnota $t_{\alpha, n_1 + n_2 - 4} = 2,0739$. Kritická oblast je pak stanovena $W = \{T: |T| > 2,0739\}$.

Hodnota testovacího kritéria spadá do kritické oblasti, kde se H_0 zamítá. Regresní přímky nejsou rovnoběžné, tudíž vývojový trend počtu klientů Penzijního fondu České spořitelny není stejný jako vývojový trend počtu účastníků penzijního připojištění. Vývojové trendy a jejich rovnoběžnost lze názorně porovnat na obrázku 10, ze kterého lze vyčíst, že vývojový trend účastníků penzijního připojištění byl do roku 2004 téměř stejný, od roku 2005 se vývojový trend účastníků penzijního připojištění odchýlil, a začal růst více než u klientů Penzijního fondu České spořitelny.

Obrázek 10: Regresní přímky počtu klientů Penzijního fondu České spořitelny a počtu účastníků penzijního připojištění

Zdroj: Vlastní zpracování

3.5.1 Výplaty dávek penzijního připojištění

U penzijního fondu České spořitelny lze sjednat výběr naspořených prostředků formou penze (starobní, invalidní, výsluhové), a to v případě splnění podmínek vzniku nároku na danou penzi. Pokud chce klient vyplatit naspořené prostředky najednou, sjedná

si jednorázové vyrovnání. V případě nedodržení podmínek vzniku nároku na penzi mu náleží odbytné.

V rámci penzí nabízí Penzijní fond České spořitelny účastníkům čtyři typy doživotních penzí v kombinaci s pozůstalostní penzí pro oprávněnou osobu. Pozůstalostní penze se sjednává ve smlouvě uvedením alespoň jedné oprávněné osoby. Jednotlivé typy doživotních penzí definuje tabulka 12.

Tabulka 12: Druhy doživotních penzí

Druh penze	Definice penze pro účastníka
Doživotní penze bez sjednané pozůstalostní penze	Penze vyplácená účastníkovi doživotně, v případě úmrtí účastníka nevzniká nárok na převzetí prostředků.
Doživotní penze se sjednanou pozůstalostní penzí	Penze vyplácená účastníkovi doživotně, v případě úmrtí účastníka je oprávněné osobě (oprávněným osobám) vyplácena pozůstalostní penze na dobu určitou (tj. 24 měsíců).
Doživotní penze s garantovanou dobou výplaty	Penze vyplácená účastníkovi doživotně, v případě úmrtí účastníka je oprávněné osobě (oprávněným osobám) vyplácena pozůstalostní penze do konce garantované doby.
Doživotní penze pro účastníka a oprávněnou osobu	Penze vyplácená účastníkovi doživotně, v případě úmrtí účastníka je oprávněné osobě vyplácena doživotní pozůstalostní penze.

Zdroj: [8]

3.5.2 Zhodnocení Penzijního fondu České spořitelny

Z obrázku 11 můžeme vyčíst zhodnocení Penzijního fondu České spořitelny od roku 2000, kdy zhodnocení bylo 4,20 %. Do roku 2007 se výše zhodnocení držela nad 3 % a v roce 2008 přišel výrazný pád na 0,40 %, kdy světovou ekonomiku postihla finanční krize. Za poslední rok činí zhodnocení fondu 2,07 %.

Obrázek 11: Historie zhodnocení Penzijního fondu České spořitelny v letech 1995 – 2011

Zdroj: [27]

Klient Penzijního fondu České spořitelny si může spořit jakoukoliv částkou na penzijní připojištění, avšak minimálně 100 Kč měsíčně. Tabulka 13 informuje, jaké klient získá zhodnocení svého příspěvku v různé výši, včetně státního příspěvku. Prostředky účastníků včetně státního příspěvku jsou úročeny jednak sazbou 3,5 %, která je pro motivaci předložena klientům. Takového vysokého zhodnocení fond dosáhl ale pouze v letech 2000 – 2005, kdy zhodnocení nekleslo právě pod 3,5 %. V posledním sloupci jsou pro porovnání vypočítány prostředky účastníka včetně státního příspěvku úročené sazbou 2,07 %, neboť právě takového zhodnocení dosáhl fond za rok 2011. Výsledky podílů na zisku fondu uvedené v tabulce jsou pouze orientační. Nicméně si lze všimnout, že daňový základ se snižuje až od měsíčního příspěvku účastníka ve výši 1000 Kč.

Tabulka 13: Zhodnocení příspěvků klienta Penzijního fondu České spořitelny

Doba spoření (roky)	Příspěvky účastníka celkem (Kč)	Státní příspěvky celkem (Kč)	Podíly na zisku fondu ve výši 3,5 % (Kč)	Celkový zůstatek na účtu účastníka (Kč)	Snížení daňového základu (Kč)	Podíly na zisku fondu ve výši 2,07 % (Kč)
Měsíční příspěvek účastníka ve výši 100 Kč						
5	6 000	3 000	821	9 821	0	477
10	12 000	6 000	3 486	21 486	0	1 977

15	18 000	9 000	8 340	35 340	0	4 610
20	24 000	12 000	15 794	51 794	0	8 497
25	30 000	15 000	26 336	71 336	0	13 775
30	36 000	18 000	40 546	94 546	0	20 593
Měsíční příspěvek účastníka ve výši 200 Kč						
5	12 000	5 400	1 588	18 988	0	923
10	24 000	10 800	6 740	41 540	0	3 823
15	36 000	16 200	16 124	68 324	0	8 912
20	48 000	21 600	30 536	100 136	0	16 428
25	60 000	27 000	50 918	137 918	0	26 631
30	72 000	32 400	78 391	182 791	0	39 812
Měsíční příspěvek účastníka ve výši 300 Kč						
5	18 000	7 200	2 300	27 500	0	1 337
10	36 000	14 400	9 761	60 161	0	5 537
15	54 000	21 600	23 352	98 952	0	12 908
20	72 000	28 800	44 224	145 024	0	23 792
25	90 000	36 000	73 743	199 743	0	38 570
30	108 000	43 200	113 531	264 731	0	57 659
Měsíční příspěvek účastníka ve výši 400 Kč						
5	24 000	8 400	2 957	35 357	0	1 719
10	48 000	16 800	12 550	77 350	0	7 118
15	72 000	25 200	30 024	127 224	0	16 596
20	96 000	33 600	56 859	186 459	0	30 590
25	120 000	42 000	94 812	256 812	0	49 589
30	144 000	50 400	145 969	340 369	0	74 133
Měsíční příspěvek účastníka ve výši 500 Kč						
5	30 000	9 000	3 559	42 559	0	2 069
10	60 000	18 000	15 106	93 106	0	8 568
15	90 000	27 000	36 140	153 140	0	19 976
20	120 000	36 000	68 441	224 441	0	36 821
25	150 000	45 000	114 125	309 125	0	59 691
30	180 000	54 000	175 703	409 703	0	89 235
Měsíční příspěvek účastníka ve výši 1000 Kč						
5	60 000	9 000	6 297	75 297	30 000	3 661
10	120 000	18 000	26 726	164 726	60 000	15 160
15	180 000	27 000	63 940	270 940	90 000	35 342
20	240 000	36 000	121 089	397 089	120 000	65 146
25	300 000	45 000	201 914	546 914	150 000	105 607
30	360 000	54 000	310 859	724 859	180 000	157 877
Měsíční příspěvek účastníka ve výši 1500 Kč						
5	90 000	9 000	9 034	108 034	60 000	5 252
10	180 000	18 000	38 346	236 346	120 000	21 751
15	270 000	27 000	91 740	388 740	180 000	50 709

20	360 000	36 000	173 736	569 736	240 000	93 470
25	450 000	45 000	289 703	784 703	300 000	151 523
30	540 000	54 000	446 016	1 040 016	360 000	226 519

Zdroj: [8, vlastní zpracování]

4. PENZIJNÍ REFORMA

"V současnosti je český důchodový systém složen ze dvou pilířů. První tvoří povinně průběžné financované důchodové pojištění (Pay-As-You-Go = PAYG). Druhý pilíř tvoří dobrovolné soukromé penzijní připojištění se státním příspěvkem (PPSP)."[20] Od 1. ledna 2013 začne fungovat nový systém penzijního spoření. Tato penzijní reforma se dotkne všech pracujících. Občané si na penzi budou moci spořit ve třech pilířích:

- v povinném průběžném,
- v dobrovolném kapitálovém,
- ve stávajícím režimu dobrovolného penzijního připojištění.

Zásadní změnou bude, že nynější druhý pilíř se po spuštění reformy už nebude označovat za druhý, ale třetí. Druhý pilíř se zavede nově.

4.1 První pilíř

První pilíř, průběžný pilíř, vychází ze současného státního systému, do kterého odvádí každý pracující občan příspěvky na důchodové spoření povinně. Výše příspěvku je přesně vymezena zákonem. Současným zdrojem pro výplaty starobního důchodu jsou odvody na důchodové pojištění občanů (6,5 %) a jejich zaměstnavatelů (21,5 %). Dohromady tedy bude v prvním pilíři 28 % z vyměřovacího základu, a i po změně bude stále představovat rozhodující část příjmu v důchodu.

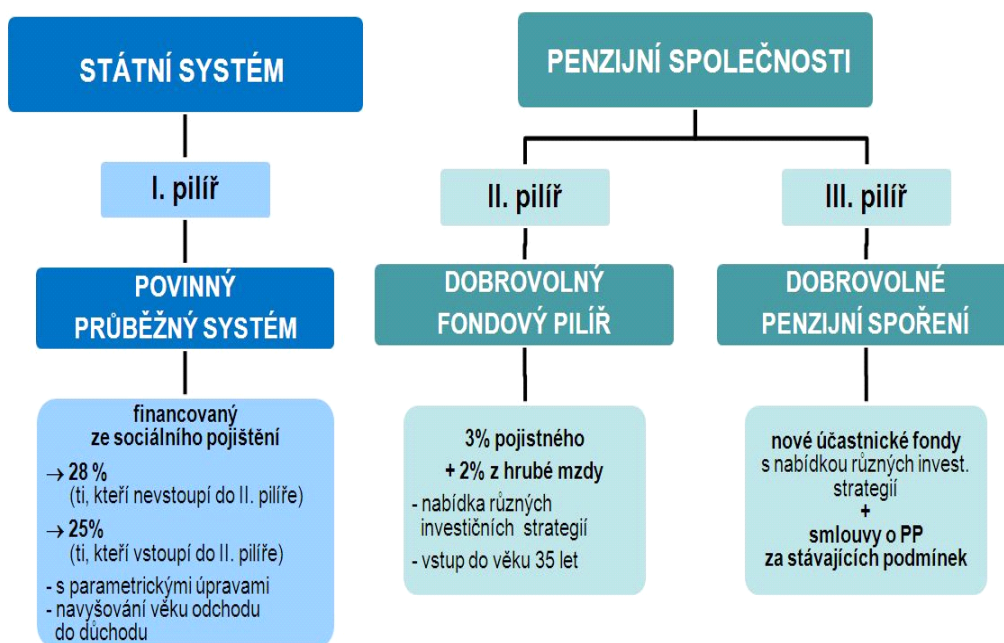
4.2 Druhý pilíř

Do druhého, kapitálového pilíře budou účastníci vstupovat dobrovolně a budou mít individuální účty u penzijních fondů. V nově vzniklém pilíři bude docházet k vyvážení finančních prostředků z prvního pilíře, účastník penzijního připojištění tak může část povinných odvodů z prvního pilíře (3 % odvodů na důchodové pojištění) odvést do soukromých účastnických penzijních fondů, na svůj individuální účet u penzijního fondu. Aby tak mohl učinit, musí doplnit další 2 % ze svých vlastních prostředků, která jsou vypočítaná z vyměřovacího základu. Pokud takto učiní, rozhodne se vstoupit do druhého pilíře, nepůjde z něj již vystoupit, ani vrátit veškeré prostředky zpět do prvního pilíře. Bude pouze mít možnost změnit účastnický penzijní fond (u jedné penzijní společnosti), který spravuje jeho finance. Vstup do druhé pilíře je omezený ještě z jednoho hlediska, věkem účastníka. Ten se musí rozhodnout do 35 let, zda chce nebo nechce vstoupit do druhého pilíře. Ti, kterým už je 35 let nebo více, se musí rozhodnout již během letošního roku, případně

do konce prvního pololetí roku 2013. Výběr prostředků probíhá pravidelným vyplácením penze ke státnímu důchodu, jednorázový výběr možný nebude.

4.3 Třetí pilíř

Poslední, třetí pilíř představuje "dobrovolné penzijní připojištění se státním příspěvkem a daňovým zvýhodněním, jak fungovalo dosud." [25] Je založeno na principu průběžného financování, kdy pojistné placené zaměstnanci je použito na výplatu důchodů. Vzhledem k tomu, že se pojištění nezmění, reforma se žádným způsobem nedotkne smluv, které již občané uzavřeli před reformou. Nově dojde k oddělení majetku účastníků (vzniknou účastnické fondy) a majetku fondů (vzniknou penzijní společnosti, které budou spravovat uvedené účastnické fondy). Ze současných fondů se stanou transformované fondy.

Obrázek 12: Pilíře důchodové reformy

Zdroj:[6]

Jak to bude fungovat v praxi, nám zobrazuje obrázek 12. Na povinné důchodové pojištění jde aktuálně 28 % z vyměřovacího základu mzdy, pokud se klient rozhodne vstoupit do 2. pilíře, nasměruje do průběžného systému (1. pilíře) pouze 25 % a zbylá 3 % se přesunou právě do 2. pilíře. K tomu ale bude muset klient přispořit ještě sám 2 % vypočítaných ze základu pro výpočet odvodu na sociální pojištění, celkem tedy nasměruje do 2. pilíře 5 % z vyměřovacího základu mzdy.

4.4 Změna penzijních fondů

V připravované důchodové reformě posílí pozice penzijních fondů, ty mezitím projdou transformací, přemění se na penzijní společnosti. Klientům budou nabízet takzvané doplňkové penzijní spoření, ale již zcela podle nových podmínek. Fondy by měly mít po reformě lepší zhodnocení, neboť si budou moci dovolit více riskantnější investice, například do cenných papírů a to i do zahraničních. Doposud fondy musely každoročně vykazovat nezáporné zhodnocení, které ale zároveň dávalo klientům jistotu, že nepřijdou o prostředky, které vložili do fondu. Nejhorší varianta byla pro klienta taková, že mu fond nepřipsal žádné zhodnocení. Při sjednání nové smlouvy připravovaného systému, by však takovou garanci klient očekávat neměl.

Nově nebude investiční strategie fondu natolik omezená, každý klient si bude moci určit, jaký obnos si bude spořit a jaká bude právě investiční strategie, od které se bude vyvíjet výnos, ale i investiční riziko. Mladý klient, který před sebou má ještě spoustu let spoření, by si mohl zvolit riskantnější variantu s šancí na vyšší zisk, a ve vyšším věku ji může změnit na konzervativnější s nižším rizikem.

4.5 Hlavní změny penzijní reformy

Penzijní systém, který se chystá, přinese určité výhody i nevýhody. Výše uvedený druhý pilíř se vyplatí lidem s nadprůměrným příjmem, kteří si budou spořit minimálně 25 let a více, neboť čím déle budou spořit, tím pro ně bude druhý pilíř výhodnější. Jak již bylo jednou zmíněno, zda do druhého pilíře občan vstoupí, záleží jen a jen na jeho rozhodnutí.

Účastník současného penzijního připojištění, který se rozhodne přestoupit do druhého pilíře, přijde o každoroční garanci nezáporného zhodnocení, respektive fond může hospodařit se ztrátou. Výplata dávek se bude řídit zákonem, nebude možnost sjednání výsluhové penze (po 15 letech možný výběr poloviny prostředků). Každý klient si bude moci zvolit investiční strategii, což současný systém neumožňoval. Samozřejmě si zvolí takovou strategii, která mu bude nejvíce vyhovovat. Tato možnost je prezentována jako jedna z výhod penzijní reformy, z důvodu nedávné finanční krize, je z mého hlediska druhý pilíř však nestabilní. Hrozba znehodnocení naspořených prostředků může být pro klienta vysoká, při výběru špatné strategie může o tyto prostředky přijít. Zvolenou investiční strategii bude možno měnit jednou ročně zdarma, pokud ji bude chtít klient měnit častěji, tak za poplatek, který stanoví penzijní společnost.

Klienti, kteří se rozhodnout zůstat ve třetím pilíři (penzijní připojištění se státním příspěvkem), budou přesunuti do transformovaných fondů, budou mít nadále zachovány všechny výhody tohoto způsobu spoření. Oproti druhému pilíři bude zachována každoroční garance nezáporného zhodnocení zůstatku na osobním účtu. Výnosnost fondů může být v porovnání s účastnickými fondy nižší z důvodu již uvedeného konzervativního způsobu investování fondu, a přísné regulace státním dozorem nad investicemi. Proto je setrvání ve třetím pilíři oficiálně doporučováno zejména klientům, kterým zbývá do výplaty naspořených prostředků pár let.

Klienti, kteří si již nestihnou sjednat penzijní připojištění za stávajících podmínek, budou klienty nově vzniklých účastnických fondů, ve třetím pilíři je čekají už zpřísněné podmínky, zejména půjde o poplatky. Podle nových podmínek nepůjde již ani ve třetím pilíři sjednat výsluhovou penzi. Pro mladou generaci to znamená, že uzavřou smlouvu, budou spořit do 60 let věku a teprve až po tom jim budou prostředky vypláceny, bez možnosti čerpání až poloviny úspor po 15 letech spoření. Nově vzniklé fondy budou muset též garantovat nezáporné zisky, respektive hospodařit nejhůře s nulovým zhodnocením, pro klienty.

4.5.1 Změny státních příspěvků a daňových odpočtů

"Změny ve výši státních příspěvků a daňových odpočtů se dotknou všech účastníků transformovaných fondů." [12]

Výše státního příspěvku se bude měnit od ledna 2013. Minimální vklad pro získání státního příspěvku se zvýší na 300 Kč měsíčně. Na měsíční příspěvek v této výši pak získá klient 90 Kč od státu, ve formě státního příspěvku. Maximální státní příspěvek ve výši 230 Kč (2 760 Kč ročně) klient získá, pokud si bude měsíčně spořit minimálně částku 1000 Kč. Při měsíčních úložkách vyšších než 300 Kč získá klient státní příspěvek ve výši 90 Kč + 20 % z částky přesahující 300 Kč. Bude-li klient například spořit 350 Kč měsíčně, státní příspěvek se získá ve výši 90 Kč + 20 % z 50 Kč, dohromady státní příspěvek činí 90 Kč + 10 Kč. Respektive se výše státního příspěvku bude odvíjet podle tabulky 14.

Tabulka 14: Výpočet výše státních příspěvků od 1. 1. 2013

Výše příspěvku účastníka	Výše státního příspěvku od 1. 1. 2013
100 – 299 Kč	0 Kč
300 – 399 Kč	90 Kč + 20 % z částky nad 300 Kč
400 – 499 Kč	110 Kč + 20 % z částky nad 400 Kč
500 – 599 Kč	130 Kč + 20 % z částky nad 500 Kč
600 – 699 Kč	150 Kč + 20 % z částky nad 600 Kč
700 – 799 Kč	170 Kč + 20 % z částky nad 700 Kč

800 – 899 Kč	190 Kč + 20 % z částky nad 800 Kč
900 – 999 Kč	210 Kč + 20 % z částky nad 900 Kč
1000 Kč a více	230 Kč

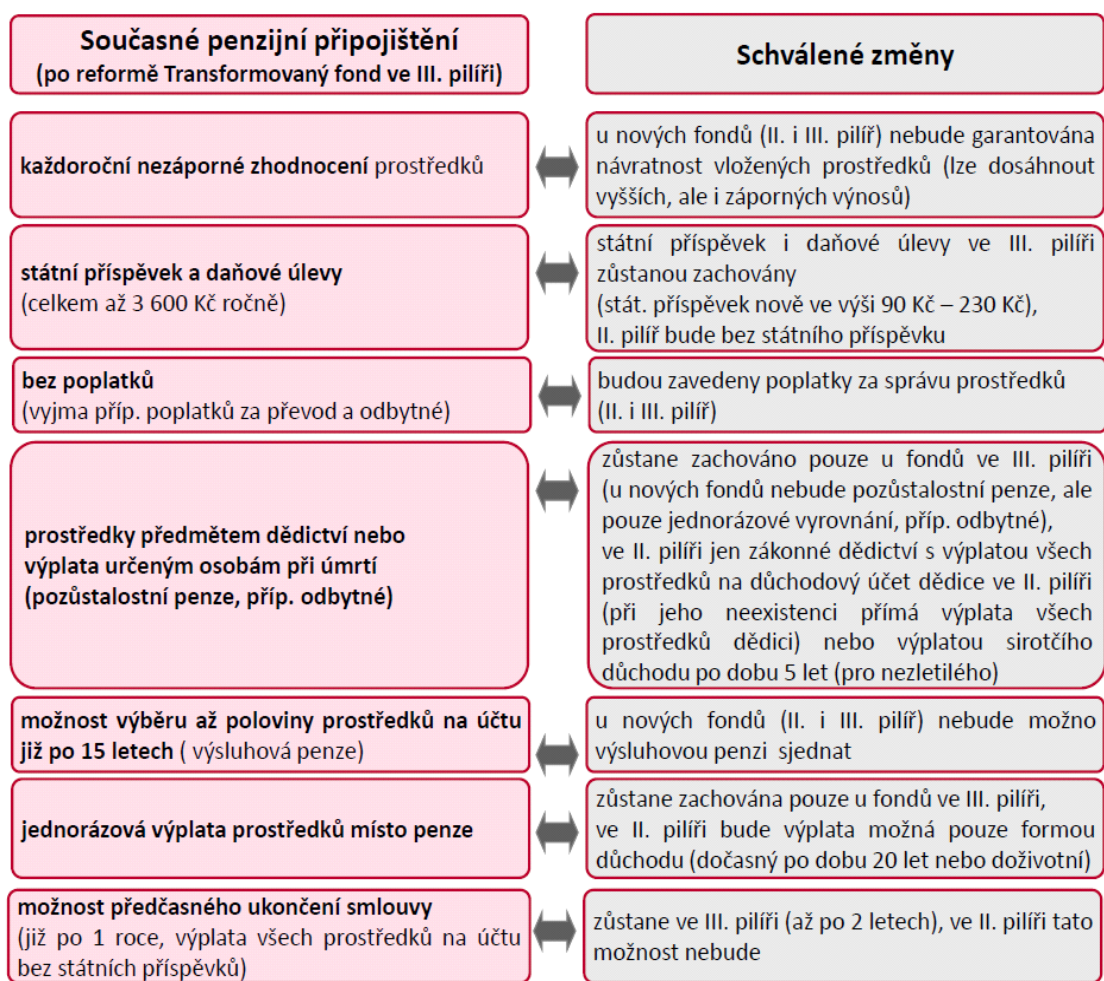
Zdroj: [7]

Penzijní připojištění je daňově zvýhodněno. Při placení příspěvku na penzijní připojištění ve výši 1 500 Kč bude daňová úspora za letošní rok činit ještě 1 800 Kč (15 % z 12 000 Kč). Vzhledem ke zvýšení rovné sazby daně z 15 % na 19 % v rámci daňové reformy od roku 2013, tak stoupne i daňová úspora na 2 280 Kč (19 % z 12 000 Kč).

Co se týče výplaty naspořených prostředků, v současné době klienti volí nejčastěji jednorázové vyrovnání, tedy výplatu všech naspořených prostředků včetně výnosů a státních příspěvků). Pokud si klient sjednal ve stávající smlouvě výsluhovou penzi, pak si může po 15 letech spoření vybrat až polovinu naspořených prostředků, v nové vzniklých fondů to již možné nebude.

Ve druhém pilíři si bude každý moci zvolit mezi doživotní penzí, kterou bude dostávat do konce života, doživotní penzí s pozůstalostní penzí na tři roky po úmrtí účastníka penzijního připojištění nebo výplatu penze pouze po dobu dvaceti let. Pokud zemře klient dříve, a naspořené prostředky nestihl vyčerpat, stávají se prostředky předmětem dědického řízení. Peníze se plně dědí i v případě, že klient zemře v průběhu spoření.

Pro lepší orientaci ve změnách, kterých se dočkáme v penzijním připojištění od 1. 1. 2013, může posloužit obrázek 13.

Obrázek 13: Změny penzijní reformy

Zdroj: [5]

ZÁVĚR

Penzijní systém České republiky je v současné době zakládán na dvou pilířích, a to na průběžně financovaném důchodovém pojištění a dobrovolném soukromém penzijním připojištění se státním příspěvkem. Penzijní připojištění je upraveno zákonem 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, ve znění pozdějších předpisů a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením. Penzijní připojištění vzniklo v roce 1994 jako dodatkový systém k státnímu starobnímu důchodu. Umožňuje individuální zajištění finančních prostředků na stáří. Dnešní nastavení penzijního systému je totiž z hlediska krytí zdrojů velmi nepromyšlené, neboť převážně spoléhá na stát a státem garantované průběžné financování. Je založen na mezigenerační solidaritě. Tento problém je probírán již spoustu let, protože počet aktivních pracujících je proti počtu důchodců nevyvážený. Za poslední léta však nabraly diskuze o penzijní reformě většího obratu. Vláda prosadila návrh důchodové reformy, která zavádí zcela nový pilíř a s ním dobrovolné spoření v nových penzijních fondech a zároveň změnila i stávající systém penzijního připojištění se státním příspěvkem. Konkrétní úpravu penzijní reformy obsahuje zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření. Nové penzijní připojištění by mělo pojištěncům přinést možnost zajistit si další finanční prostředky ke státnímu důchodu, a to vstupem právě do zmíněného druhého pilíře - zvolením investiční strategie, dle vlastního uvážení s možným vyšším zhodnocením, ale za cenu toho, že ponese riziko sám.

Práce se ovšem nezabývala jen připravovanou penzijní reformou, cílem bakalářské práce bylo zmapovat vznik a vývoj penzijního připojištění v České republice. Penzijní připojištění začalo být aktuální v roce 1994. Důvodem vzniku byla snaha podpořit občany v individuálním zajištění na jejich stáří. První část byla věnována tedy vzniku, současnému stavu penzijnímu systému v České republice a jeho podstatě. Penzijní připojištění se v zásadě řadí mezi dodatkové či doplňkové důchody, protože je jednou z možností, jak velmi individuálním způsobem řešit finanční zajištění stáří konkrétního jednotlivce. Podrobněji byly probrány výhody penzijního připojištění ve formě státních příspěvků, daňových úlev a výnosů z hospodaření penzijních fondů. To všechno může účastník penzijního připojištění získat po splnění určených podmínek. Důležitým prvkem první části je výplata dávek, účastníkem naspořených prostředků. Tato část je ovšem pouze teoretická. Další část je mířená především na penzijní fondy, a Asociaci penzijních fondů České republiky. Asociace penzijních fondů je sdružení právnických osob, především penzijních fondů, které vzniklo v roce 1996. Druhá část se zabývá také vývojem fondů. Dále informuje i o investicích fondů. Třetí kapitola

analyzuje penzijní připojištění, především z hlediska účastníků, část je zaměřená na penzijní fondy a blíže na Penzijní fond České spořitelny. Zhodnocení postavení penzijního systému v současné době není lehké. V bakalářské práci byla uvedena fakta o reformě penzijního připojištění a po provedení reformy bude penzijní připojištění se státním příspěvkem ovlivněno především mírou zájmu o jeho účast.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] APF ČR - právní forma, základní poslání, členství. *Asociace penzijních fondů ČR* [online]. © 2009 [cit. 2012-06-14]. Dostupné z: <<http://apfcr.cz/cs/o-nas/zakladni-udaje-apf-cr/>>.
- [2] CIPRA, Tomáš. *Pojistná matematika: teorie a praxe. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, c2006, 411 s. ISBN 80-869-2911-6.
- [3] Dávky a zdanění penzijního připojištění. *Investujeme.cz* [online]. © 2006 – 2012 [cit. 2012-06-14]. Dostupné z: <<http://www.investujeme.cz/davky-a-zdaneni-penzijnihopripojisteni/>>.
- [4] DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví. 3. vyd. - přeprac.* Praha: Ekopress, c2009, 224 s. ISBN 978-80-86929-51-4.
- [5] Důchodová reforma. *KB penzijní fond* [online]. © 2010 [cit. 2012-06-14]. Dostupné z: <<http://www.pfkb.cz/duchodova-reforma/>>.
- [6] Důchodová reforma. *Penzijní fond České spořitelny* [online]. 2012 [cit. 2012-06-14]. Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/penze?_nfpb=true&_pageLabel=penze_doc&docid=internet/cs/sc_7720.xml>.
- [7] Důchodová reforma. *Stavební spoření* [online]. © 2002 - 2012 [cit. 2012-06-14]. Dostupné z: <http://www.stavebni-sporeni.com/duchodova_reforma.html>.
- [8] Interní zdroje Penzijního fondu České spořitelny, 15. 6. 2012
- [9] JANDA, Josef. *Spořit nebo investovat?*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 167 s. Finance pro každého. ISBN 978-80-247-3670-9.
- [10] KUBANOVÁ, Jana. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. Vydání 3. doplněné. Bratislava: Statis, 2008. ISBN 978-80-85659-47-4.
- [11] MACHÁČEK, Ivan. *Zaměstnanecké benefity: praktická pomůcka jejich daňového řešení*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2010, xiii, 146 s. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-301-1.
- [12] Mění se výše státních příspěvků (penzijní připojištění, třetí pilíř). *Milan Bosák* [online]. 2012 [cit. 2012-06-14]. Dostupné z: <<http://www.milbos.cz/penzijni-pripojisteni/duchodova-reforma-zmeny-v-penzijnim-pripojisteni-treti-pilir/>>.
- [13] Míra inflace. *Český statistický úřad* [online]. © 2012 [cit. 2012-06-21]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace>.
- [14] Možnosti výplaty penze. *ING* [online]. © 2001-2012 [cit. 2012-06-14]. Dostupné z: <<http://online.ingpojistovna.cz/penzijni->

- pripojisteni/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=CZ_Penzijni_search&utm_content=Penzijni_pripojisteni>.
- [15] NOVÁKOVÁ, Jolana. Penzijní připojištění: změny se dotknou i těch, kteří už smlouvu mají. *IDNES.cz* [online]. © 1999 – 2012 [cit. 2012-06-14]. Dostupné z: <http://finance.idnes.cz/penzijni-pripojisteni-zmeny-se-dotknou-i-tech-kteri-uz-smlouvu-maji-1ia-/spor.aspx?c=A110913_1650690_spor_zuk>.
- [16] OCHRANA, František, Jan PAVEL a Leoš VÍTEK. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 261 s. ISBN 978-80-247-3228-2.
- [17] Penzijní fondy. *AVANC* [online]. © 2007 [cit. 2012-06-14]. Dostupné z: <http://www.avanc.cz/penzijni_fondy.php>
- [18] Penzijní připojištění - odvětví. *FinančníVzdělávání.cz* [online]. © 2007 [cit. 2012-06-14]. Dostupné z: <<http://www.financnivzdelavani.cz/webmagazine/page.asp?idk=275>>.
- [19] Penzijní připojištění se státním příspěvkem. *FinančníVzdělávání.cz* [online]. © 2007 [cit. 2012-06-14]. Dostupné z: <<http://www.financnivzdelavani.cz/webmagazine/page.asp?idk=279>>.
- [20] PIKORA, Vladimír a Markéta ŠICHTAŘOVÁ. *Všechno je jinak, aneb, Co nám neřekli o důchodech, euru a budoucnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 224 s. ISBN 978-80-247-4207-6.
- [21] PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011, 128 s. Právo pro každého. ISBN 978-80-247-3616-7.
- [22] Publikace. *Asociace penzijních fondů ČR* [online]. © 2009 [cit. 2012-06-17]. Dostupné z: <http://publikace.apfcr.cz/2011/cz_verze.html>.
- [23] Státní příspěvek penzijního připojištění. *Finance.cz* [online]. 2000 [cit. 2012-06-14]. Dostupné z: <<http://www.finance.cz/duchody-a-davky/penzijni-pripojisteni/abeceda-penzijniho-pripojisteni/statni-prispevek-penzijniho-pripojisteni/>>.
- [24] ŠULC, J. *Penzijní připojištění*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha : Grada, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0772-1.
- [25] Tři pilíře penzijního spoření. *Podnikatel.cz* [online]. © 2007 – 2012 [cit. 2012-06-14]. Dostupné z: <<http://www.podnikatel.cz/specialy/duchodova-reforma/tri-pilire-penzijniho-sporeni/>>.

- [26] Účastník a smlouva o penzijním připojištění. *Finance.cz* [online]. 2000 [cit. 2012-06-14]. Dostupné z: <<http://www.finance.cz/duchody-a-davky/penzijni-pripojisteni/abeceda-penzijniho-pripojisteni/ucastnik-a-smlouva-o-penzijnim-pripojisteni/>>.
- [27] Vybrané ekonomické ukazatele. *Asociace penzijních fondů ČR* [online]. © 2009 [cit. 2012-06-16]. Dostupné z: <<http://apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/>>.
- [28] Výroční zprávy 1998 – 2011. *Penzijní fond České spořitelny, a. s.* [online]. 2002 [cit. 2012-06-16]. Dostupné z: <http://www.pfcs.cz/pfcs/appmanager/pfcs/pfcs?_nfpb=true&_pageLabel=downloads_subportal01&rootId=12&slnod=411>.
- [29] Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů